



Verneplan for skog

Høring av forslag om vern av 14 områder i Innlandet

Alexandra Abrahamson, Thomas Olstad, Harald Klæbo og Mathis Lunde





Statsforvalteren i Innlandet
Rapport nr. 4|2026

Forfattere: Alexandra Abrahamson, Thomas Olstad, Harald Klæbo og Mathis Lunde.
Tittel: Verneplan for skog. Høring av forslag om vern av 14 områder.

ISBN: 978-82-8410-080-7

Forsidebildet: Lys brannstubbelaav mm. fra Bjørsjøåsen, Stor-Elvdal
Foto: Alexandra Abrahamson

© 2026 Forfatterne



Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår 3.0 Norge»-lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Oppsummering

Frivillig vern innebærer at skogeier tilbyr staten vern av egen skog. Formålet med vernet er å bevare forholdsvis urørte skogområder med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser.

Denne rapporten er et høringsforslag som omfatter følgende 14 skogområder i Innlandet:

1. Bjørsjøåsen, Stor-Elvdal kommune, ca. 2269 dekar
2. Koppangøyene, Stor-Elvdal kommune, ca. 613 dekar
3. Utvidelse av Storberget naturreservat, Trysil kommune, ca. 1482 dekar nytt areal
4. Jønndalen, Dovre kommune, ca. 456 dekar
5. Vidsdalen, Lom kommune, ca. 462 dekar
6. Dravtjønnlie (tidligere kalt Tesselia) – Vågå kommune, ca. 8681 dekar
7. Teigkampen, Nord-Fron kommune, ca. 2946 dekar
8. Sammenslåing og utvidelse av Vinstradalen og Liadalane naturreservater, Nord-Fron kommune, ca. 138 dekar nytt areal
9. Svartberget (tidligere kalt Skordalen), Sør-Fron kommune, ca. 451 dekar
10. Skålsletta – Øyer kommune, ca. 360 dekar
11. Utvidelse av Oddelia naturreservat, Nordre Land kommune, ca. 41 dekar nytt areal
12. Skarven (tidligere kalt Bergsetra), Nordre Land kommune, ca. 609 dekar
13. Utvidelse av Moldberget naturreservat, Sør-Aurdal kommune, ca. 3311 dekar nytt areal
14. Tollevsruddjuvet, Sør-Aurdal kommune, ca. 501 dekar

Alle områdene er foreslått vernet som naturreservater (§ 37 i naturmangfoldloven). Dette innebærer et strengt vern med forbud mot hogst, fysiske inngrep og motorferdsel. Beiting og tradisjonelt friluftsliv, herunder jakt, fangst, fiske og sanking av bær og matsopp, vil fortsatt være tillatt. I høringsforslaget inngår en områdebeskrivelse for hvert område, et utkast til verneforskrift tilpasset hvert enkelt område og et kart med forslag til områdeavgrensing.

Statsforvalteren har ansvaret for den felles lokale, regionale og sentrale høringa. Informasjon om denne høringa finnes på vår hjemmeside www.statsforvalteren.no/in. Høringsfristen er satt til **10. juni 2026**.

Innhold

Oppsummering.....	3
Innledning.....	7
1. Forslag.....	8
1.1 Hjemmelsgrunnlag.....	9
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget.....	10
1.3 Andre interesser.....	14
1.4 Planstatus.....	14
2. Saksbehandling.....	15
2.1 Saksbehandlingsprosesser.....	15
2.2 Forvaltningsmyndighet.....	17
2.3 Oppstart av verneplanarbeidet.....	17
Sammendrag av generelle uttalelser fra oppstart.....	18
3. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak.....	22
4. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	23
4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser.....	23
4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser.....	23
4.3 Avveining skogvern – skogbruk.....	23
5. Høring.....	26
6. Områdebeskrivelser med forslag til verneforskrift og kart.....	27
6.1 Bjørsjøåsen i Stor-Elvdal kommune.....	27
Verneformål og særskilte verneverdier.....	27
Inngrepsstatus og andre interesser.....	28
Sammendrag av uttalelser fra oppstart.....	29
6.2 Koppangøyene i Stor-Elvdal kommune.....	30
Verneformål og særskilte verneverdier.....	30
Inngrepsstatus og andre interesser.....	32
Sammendrag av uttalelser fra oppstart.....	33
6.3 Storberget naturreservat, utvidelse, i Trysil kommune.....	35
Verneformål og særskilte verneverdier.....	35
Inngrepsstatus og andre interesser.....	36
Sammendrag av uttalelser fra oppstart.....	37
6.4 Jønndalen naturreservat i Dovre kommune.....	38

Verneformål og særskilte verneverdier	38
Inngrepsstatus og andre interesser	42
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	42
6.5 Visdalen i Lom kommune	43
Verneformål og særskilte verneverdier	43
Inngrepsstatus og andre interesser	44
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	45
6.6 Dravtjønnlie (tidligere Tesselia) i Vågå kommune	46
Verneformål og særskilte verneverdier	46
Inngrepsstatus og andre interesser	48
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	48
6.7 Teigkampen i Nord-Fron kommune	52
Verneformål og særskilte verneverdier	52
Inngrepsstatus og andre interesser	54
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	55
6.8 Vinstradalen og Liadalan naturreservat, utvidelse, i Nord-Fron kommune.....	56
Verneformål og særskilte verneverdier	56
Inngrepsstatus og andre interesser	58
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	60
6.9 Svartberget (tidligere Skordalen) i Sør-Fron kommune	62
Verneformål og særskilte verneverdier	62
Inngrepsstatus og andre interesser	64
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	65
6.10 Skålsletta i Øyer kommune	67
Verneformål og særskilte verneverdier	67
Inngrepsstatus og andre interesser	70
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	70
6.11 Oddelia naturreservat, utvidelse, i Nordre Land kommune	72
Verneformål og særskilte verneverdier	72
Inngrepsstatus og andre interesser	74
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	74
6.12 Skarven (tidligere Bergsætra) i Nordre Land kommune.....	75
Verneformål og særskilte verneverdier	75

Inngrepsstatus og andre interesser	77
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	77
6.13 Moldberget naturreservat, utvidelse, i Sør-Aurdal kommune	78
Verneformål og særskilte verneverdier	78
Inngrepsstatus og andre interesser	79
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	80
6.14 Tollevsrudjuvet i Sør-Aurdal kommune	81
Verneformål og særskilte verneverdier	81
Inngrepsstatus og andre interesser	82
Sammendrag av uttalelser fra oppstart	82

Innledning

Dette verneplanutkastet er et ledd i arbeidet med frivillig vern av skog. Verneplanutkastet er utarbeidet av Statsforvalteren i Innlandet på vegne av Miljødirektoratet. Utkastet blir sendt på høring til lokale, regionale og sentrale høringsinstanser.

Gjennom behandling av «*St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*», sluttet Stortinget seg til regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Stortingsmeldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet, blant annet at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en evaluering av skogvernet utført av NINA og Skogforsk. I «*St.meld. nr. 14 (2015-2016) Natur for livet*» er det slått fast at det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder vern av offentlig eid skog og privat eid skog, skal videreføres gjennom det frivillige skogvernet. I forbindelse med behandling av denne meldingen vedtok Stortinget et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. I gjeldende Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 35 (2023-2024) - Bærekraftig bruk og bevaring av natur, legges det opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder vern av offentlig eid skog og frivillig skogvern.

Frivillig vern innebærer at skogeier tilbyr staten vern av egen skog. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering vil være aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomføres forhandlinger med grunneier om avgrensing, verneforskrifter og økonomisk erstatning. Samtidig vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven.

Arealet vernet skog har økt de siste årene, men den totale andelen er fortsatt langt fra målet om 10 % skogvern. Pr. 31. desember 2025 er 5,5 % av skogarealet i Norge vernet. Det er da vernet 4,2 % av den produktive skogen. Det er et nasjonalt miljømål at «*et representativt utvalg av naturtypene i skog skal vernes for kommende generasjoner*». Vern av skog er også viktig for å nå flere av de øvrige miljømålene, herunder at «*utryddingen av truede arter i skog skal være stanset og status for arter i nedgang være forbedret innen 2020*» og at «*mangfold av naturtyper i skog skal tas vare på eller gjenopprettes innenfor sitt naturlige utbredingsområde, og slik at alle stedeagne arter forekommer i levedyktige bestander*».

1. Forslag

Statsforvalteren i Innlandet sender med dette på høring forslag om vern av 14 naturreservater i medhold av naturmangfoldloven (Lov om forvaltning av naturens mangfold). 10 av områdene er nye naturreservater, fire av områdene er utvidelse av eksisterende naturreservater. Utvidelsene foreslås som endringer av eksisterende verneforskrifter unntatt for Storberget naturreservat som er opprettet etter naturvernloven og vil med dette forslaget få ny verneforskrift etter gjeldende forskriftsmal etter naturmangfoldloven. Forskriften for Liadalane naturreservat vil opphøre som følge av at området slås sammen med Vinstradalen naturreservat.

Høringen omfatter ca. 22 320 dekar nytt verneareal. Totalt skogareal er 20 218 dekar, og av dette er 14 831 dekar produktiv skog.

Områder der eksisterende reservater foreslås utvidet:

- Storberget naturreservat, Trysil kommune, ca. 1482 dekar nytt areal
- Vinstradalen og Liadalane naturreservater (som foreslås sammenslått), Nord-Fron kommune, ca. 138 dekar nytt areal
- Oddelia naturreservat, Nordre Land kommune, ca. 41 dekar nytt areal
- Moldberget naturreservat, Sør-Aurdal kommune, ca. 3311 dekar nytt areal

Forslag til nye naturreservater gjelder følgende:

- Bjørsjøåsen, Stor-Elvdal kommune, ca. 2269 dekar
- Koppangøyene, Stor-Elvdal kommune, ca. 613 dekar
- Jøndalen, Dovre kommune, ca. 456 dekar
- Visdalen, Lom kommune, ca. 462 dekar
- Dravtjønnlie (tidligere kalt Tesselia) – Vågå kommune, ca. 8681 dekar
- Teigkampen, Nord-Fron kommune, ca. 2946 dekar
- Svartberget (tidligere kalt Skordalen), Sør-Fron kommune, ca. 451 dekar
- Skålsletta – Øyer kommune, ca. 360 dekar
- Skarven (tidligere kalt Bergsetra), Nordre Land kommune, ca. 609 dekar
- Tollevsruddjuvet, Sør-Aurdal kommune, ca. 501 dekar

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Områdene foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene:

- a. (variasjonsbredden av naturtyper og landskap),*
- b. (arter og genetisk mangfold),*
- c. (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).*

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Områdene vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtatt av Stortinget om 10 % vern av skog.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter.

Vern av områdene bidrar til å redusere de negative effektene av klimaendringene, gjennom å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske økosystem. De foreslåtte verneområdene har stor variasjon og rikt artsmangfold. Slike områder er robuste mot endringer i klimaet og bidrar til langsiktig bevaring av artsmangfoldet og opprettholdelse av de økosystemtjenester skogen gir. Vern av områdene vil bidra til langsiktig binding av karbon. Det meste av skogen i denne tilrådingen er gammel barskog, som ifølge rapporten *Skogvern som klimatiltak* (NINA rapport 752) har det største karbonlageret per arealenhet i levende biomasse. Etter figur 1 i den samme rapporten kan den gjennomsnittlige karbonmengden i levende biomasse i skog som blir vernet, estimeres til å være om lag 70 tonn karbon per hektar.

I denne verneplanen er noen av verneverdiene for områdene knyttet til 12 rødlistede naturtyper som vil bidra til å fylle mangler i vernet, samtidig vil de bidra til å bevare trua og nær trua arter. Disse er følgende ihht. Norsk rødliste for naturtyper 2018:

- kalk- og lågurtfuruskog (VU)
- høystaudegranskog (NT)
- rik gransumpskog (VU)
- rik sandfuruskog (NT)
- kalkgranskog (VU)
- flomskogsmark (VU)
- åpen flomfastmark (NT)
- tørt kalkrikt berg i kontinentale områder (VU)
- fosseberg (VU)
- fosseeng (VU)
- rester av seminaturlig eng (VU)
- rester av slåttemark (CR)

Opprettelse av de foreslåtte verneområdene er med på å bidra til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. I denne verneplanen er verneverdiene for mange av områdene knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet.

Mangler i skogvernet er framfor alt beskrevet i NINA rapport 1352 fra 2017 (Framstad et al. 2017) med en evaluering av det norske skogvernet. I brev av 19. august 2024 fra Miljødirektoratet er skogvernarbeidet ytterligere konkretisert, både nasjonalt og regionalt.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, blant annet dokumentasjon i Narin - Lokalitetsdatabase for skogområder ([lenke her](#)). Her ligger blant annet rapporter fra temavise kartlegginger av edellauvskog, bekkekløfter, kalkskog og fuktskog, men også fra enkelttilbud om frivillig vern av skog og kartlegging på statsgrunn. Områder som er kartlagt etter Miljødirektoratets kartleggingsmetodikk for skogvernområder er også med. Denne metoden ble tatt i bruk fra og med feltsesongen 2021, og erstattet den tidligere metodikken med rapporter i Narin-databasen. Rapporter fra ny kartleggingsmetode ligger i Naturbase ([lenke her](#) – se under temalag Naturtyper, naturmangfold – Skogsmark – NiN - åpne faktaark). I tillegg ligger også andre naturtypekartlegginger til grunn for verneforslagene. Disse er også å finne i Naturbase. Det fremkommer i beskrivelsen for hvert område hvilket kunnskapsgrunnlag om naturmangfold som ligger til grunn for Statsforvalterens verdivurderinger.

Skalaen for hvordan et område er vurdert for skogvern kommer fra en tidligere skogkartleggingsmetodikk som bruker følgende skala: *lokalt verdifullt (*)*, *regionalt verdifullt (**)* og *nasjonalt verdifullt (***)* og *nasjonalt verdifullt og svært viktig (****)*. Vi gjør samtidig oppmerksom på at denne skalaen ser litt annerledes ut i de temavise skogkartleggingene som har vært, og også i dagens kartleggingsmetodikk for skogvern.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i områdene som foreslås vernet er hogst med tilhørende skogsbilvegbygging, og i noen grad også kraftutbygging med nye kraftlinjer, vegbygging og utvinning av stein- og grusressurser. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til å dekke inn viktige mangler i skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av truede naturtyper og levested for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut.

Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene.

Statsforvalteren vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet

i naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Statsforvalterens oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde nedenfor.

Dersom områdene ikke vernes, vil det være andre sektorlover som regulerer arealbruken fremover og som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

Tabell 1: De 14 verneområdeforslagene som omfattes av denne høringen.

Område	Kommune	Totalarea l (daa)	Areal skog (daa)	Areal produktiv skog (daa)	Statsforvalterens vurdering av områdets verdi for skogvernet (for utvidelser angis utvidelsen alene/utvidelsen sammen med eksisterende)
Bjørnsjøåsen	Stor-Elvdal	2269	2142	1194	***
Koppangøyene	Stor-Elvdal	613	292	241	***
Storberget NR utv.	Trysil	1481	1144	420	*/**
Jønndalen	Dovre	456	400	370	****
Visdalen	Lom	460	425	380	**
Dravtjønnlie (tidl. Tesselia)	Vågå	8681	8525	5501	***
Teigkampen	Nord-Fron	2944	2266	1856	**(*)
Vinstradalen og Liadalen NR utv.	Nord-Fron	138	128	128	**/****
Svartberget (tidl. Skordalen)	Nord-Fron	448	448	428	**(*)
Skålsletta	Øyer	360	360	360	**
Oddelia NR utv.	Nordre Land	47	47	47	*/**
Skarven (tidl. Bergsætra)	Nordre Land	609	577	577	**(*)
Moldberget NR utv.	Sør-Aurdal	3311	2961	2826	**/**
Tollevsrudjuvet	Sør-Aurdal	503	503	503	**
SUM		22 320	20 218	14 831	

1.3 Andre interesser

Kraft og energi

Det går kraftledninger i følgende områder:

- *Teigkampen – 66 kV*
- *(Svartberget – ikke utbygget 66 kV)*
- *(Skålsletta – ikke utbygget 420 kV)*

Følgende områder grenser til kraftledningstrasé:

- *Teigkampen - 66 kV samme som over (samt ytterligere en ledning med antatt 22 kV spenningsnivå)*

- *Skålsletta – 300 kV*
- *Skarven – 132 kV*

Følgende områder grenser til regulert vassdrag:

- *Dravtjønnlie (tidligere Tesselia)*
- *(Koppangsøyene ligger på minstevannføringsstrekningen for Rendalsoverføringen)*

Det er registrert kraftpotensial (digitalt småkraftpotensial) innenfor følgende områder:

- *Jønndalen*

Merk at Statsforvalteren under utarbeiding av dette høringsdokumentet ikke kunne se temalaget med digitalt småkraftpotensiale i NVEs kart slik som vi har gjort tidligere.

Mineral

Det er registrert mineralforekomster innenfor følgende områder:

- *Vinstradalen og Liadalan - grus og pukkkressurser*
- *Jønndalen – breelvavsetning*

Samiske interesser

Følgende områder som tilrås i denne verneplanen ligger innenfor reinbeitedistrikt:

- *(Dravtjønnlie ligger innenfor distriktet til Vågå tamreinlag)*

1.4 Planstatus

Alt areal i denne verneplanen er avsatt som LNFR i gjeldende kommuneplaner, med unntak av Koppangsøyene som er avsatt som vannareal for allment friluftsliv, og noen få dekar i Jønndalen som i kommuneplan er avsatt til råstoffutvinning.

2. Saksbehandling

2.1 Saksbehandlingsprosesser

Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven § 37 skal følge bestemmelser om saksbehandling i lovens §§ 41 til 43. Videre gir rundskriv T-3/99 fra Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet) retningslinjer for saksbehandlingen. Saksbehandlingsreglene skal sikre at verneforslagene blir grundig utredet, og at de som berøres og andre interesserte skal få fremmet sine synspunkter. Statsforvalteren har i verneprosessen lagt vekt på samarbeid og dialog med grunneiere, rettighetshavere, organisasjoner og kommuner. Særlig tett har samarbeidet vært med Glommen Mjøsen Skog SA, Norskog og (Viken Skog SA).

Vern av skog foregår nå hovedsakelig gjennom ordningen med frivillig vern. Dette innebærer at det er grunneier/rettighetshaver som fremmer et tilbud til vernemyndighetene om vern av et område. Statsforvalteren gir melding om aksept for tilbudet. Det gjennomføres naturfaglige registreringer av det tilbudte område for å klargjøre at området har naturfaglige kvaliteter som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven. Etter at en slik dokumentasjon foreligger, gjennomføres forhandlinger mellom grunneier/rettighetshaver og staten, og det inngås en avtale som omfatter grenser, verneforskrifter og erstatning. Etter at det er inngått avtale eller mens forhandlingene pågår, starter de formelle verneprosessene etter naturmangfoldlovens bestemmelser. Alle områdene i denne verneplanen er behandlet etter ordningen med frivillig vern. For de fleste områdene som nå går på høring er erstatningsforhandlingene ferdige og avtaler er inngått eller ligger klare for signering. For enkelte områder er ikke erstatningsforhandlingene ferdige ennå, men det er gitt klarsignal fra grunneierne om å sende områdene på høring.

Grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre skal gis anledning til å komme med merknader til et verneplanarbeid før et verneforslag utformes. Det er derfor tidligere meldt oppstart av påtenkt verneforslag etter naturmangfoldloven § 42, se oppsummering nedenfor. Foreliggende høringsforslag er utarbeidet på bakgrunn av drøftinger og forhandlinger med grunneierne og evt. andre rettighetshavere, samt øvrige mottatte innspill fra blant annet oppstartmeldingene og de naturfaglige registreringene. Følgende tabell viser når tilbudene er kommet inn, og når områdene har hatt oppstart:

	Tilbud	Oppstart
Bjørsjøåsen	20.04.2023	30.06.2025
Koppangsøyene	17.03.2023	19.12.2025
Storberget NR utv.	23.10.2023	30.06.2025
Jønndalen	28.11.2024	30.06.2025
Visdalen	17.11.2023 til 22.10.2025	30.06.2025 19.12.2025
Dravtjønnlie (tidl. Tesselia)	05.10.2024	19.12.2025
Teigkampen del nord Teigkampen del sør	08.01.2021 16.01.2024 09.07.2024	30.06.2025
Vinstradalen NR utv. Liadalane NR utv.	13.09.2024 01.12.2020 08.07.2021	30.06.2025
Svartberget (tidl. Skordalen)	12.07.2023 til 30.09.2025	30.06.2025
Skålsletta	04.01.2024 til 11.06.2025	19.12.2025 12.03.2026
Oddelia NR utv.	22.09.2023	30.06.2025
Skarven (tidl. Bergsætra)	april 2019	19.12.2025
Moldberget NR utv.	10.04.2018 til 19.03.2021	30.06.2025
Tollevsrudjuvet	18.10.2019 til 05.08.2020	30.06.2025

I henhold til § 43 i naturmangfoldloven, jf. forvaltningsloven § 37, skal et verneforslag sendes på høring. Høringsforslaget skal beskrive området forslaget omfatter, herunder avgrensning, verneformål og verneverdier, samt andre verdier enn naturverdier og de følgende forslaget antas å få. Statsforvalteren har ansvaret for denne felles lokale og sentrale høringa.

I naturreservatene vil hele økosystemet bli fredet, det vil si alle planter og dyr og de økologiske prosessene i området. Alle inngrep i området vil i utgangspunktet være forbudt inkludert skogsdrift og motorferdsel. Beiting, jakt, fiske og sanking av bær og sopp vil fortsatt være tillatt. Verneforskriftene og vernegrensene kan eventuelt tilpasses ytterligere etter høring. Det er derfor viktig at høringsinstansene ser på både verneforskriften og vernegrensen for det enkelte område.

Etter høring blir mottatte uttalelser oppsummert og vurdert, og eventuelle endringer av verneforslagene foretas. Deretter sender Statsforvalteren verneplanen med sin tilråding til Miljødirektoratet som så gir sin tilråding til Klima- og miljødepartementet (KLD). KLD gjennomgår direktoratets anbefaling og legger endelig forslag til verneplan fram for Regjeringen. Vernevedtak fattes som kongelig resolusjon i statsråd. Alle uttalelser vil bli lagt ved saken helt til sluttbehandlingen i Regjeringen.

2.2 Forvaltningsmyndighet

Aktuelle kommuner skal gjennom høringsprosessen gi tilbakemelding på om de ønsker å få tildelt forvaltningsmyndighet for nye verneområder i tråd med gjeldene politikk på området. Forvaltningsmyndigheten fastsettes gjennom forskriften når områder vedtas vernet.

Brev fra Miljødirektoratet datert 4. desember 2014 beskriver betingelsene for tildeling av forvaltningsmyndighet for verneområder til kommunene. Kommunene må blant annet ha kapasitet og kompetanse til oppgaven. Hvis en kommune takker ja til å være forvaltningsmyndighet, må den påta seg å forvalte alle verneområder i kommunen unntatt områder som er delt mellom flere kommuner, er Ramsarområder eller områder som forvaltes av verneområdestyrer.

I Innlandet har per dags dato følgende åtte kommuner forvaltningsansvar for mindre verneområder:

- Dovre
- Lom
- Ringebu
- Gjøvik
- Tolga
- Alvdal
- Elverum

2.3 Oppstart av verneplanarbeidet

Av de 14 områdene som nå er på høring har:

- 10 områder hatt varsel om oppstart 30.06.2025.
- 4 områder har hatt oppstart 19.12.2025

Visdalen i Lom var med i begge oppstarts rundene, med en utvidelse siste gangen.

Skålsletta var med på oppstarten den 19.12.2025, men ble i tillegg lagt ut på ny oppstart den 12.03.2026 med en endret områdeavgrensning.

Nedenfor følger et sammendrag av uttalelser av mer generell karakter, som gjelder flere av områdene. Merknader som gjelder forhold i hvert enkelt verneområde, er presentert under beskrivelsen av det aktuelle området. Statsforvalterens kommentarer er lagt inn under uttalelsene der dette er relevant.

Sammendrag av generelle uttalelser fra oppstart

Sammendrag fra varsel om oppstart 30. juni 2025

Uttalelsene nedenfor gjelder varsel om oppstart av følgende 10 områder; *Bjørsjøåsen, Storberget, Jønndalen, Visdalen (også meldt til oppstart 19.12.2025), Teigkampen, Vinstradalen og Liadalene, Svartberget (tidl. Skordalen), Oddelia, Moldberget og Tollevsrudjuvet.*

BirdLife avd. Oppland (23.08.2025)- Foreningen støtter forslaget til nye skogreservater i Innlandet og ser dette som et bidrag til det nasjonale målet om vern av 10% skogen. Flere fuglearter som er rødlistede er knyttet til eldre skog med høyere innslag av død og der naturlig skogstruktur er bevart. Flere av de foreslåtte verneområdene har hekkelokaliteter for rovfuglarter som er sårbare for forstyrrelse. Foreningen ber om at det blir hensyn til dette i forvaltningen og kanalisering av ferdsel, tilrettelegging av friluftsliv.

Statsforvalterens kommentar:

For alle områdene vil denne standardbestemmelsen gjelde:

§ 3 Vernebestemmelser; I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

(...) b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.

I de nye forskriftsmalene er det fjernet bestemmelsen § 7 (spesifiserte unntaksbestemmelsene) om at det kan anlegges nye stier. Dette betyr at i forvaltningen ikke har hjemmel til å anlegge nye merkede stier og turløyper i reservatene. I forhold til sensitive arter vil dette ha betydning.

Landbruksdirektoratet (04.09.2025) Som høringsinstans gir direktoratet generelle innspill til prosessen, med særlig vekt på hensynet til skogbruk, jordbruk og reindrift.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig framgå om, og ev. hvordan, området benyttes i landbrukssammenheng. Dersom landbrukshensyn ikke ivaretas i forslag til verneforskrifter, må dette begrunnes.

Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

- Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer
- Landbruksvei i forbindelse med jordbruk
- Støl/seterområde
- Beite
- Beiterettigheter
- Reindrift

Utforming av verneforskrift

Dersom veier eller ferdselsårer går gjennom verneområdet, må det vurderes bestemmelser for merking, rydding og vedlikehold. Det bør også legges til rette for drift og vedlikehold av støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som muliggjør landbruksmessig utnyttelse. Dersom slike tiltak ikke ønskes, må dette faglig begrunnes i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange foreslåtte naturreservat. Det bør vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringen. Dersom det åpnes for beiting, bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring/vedlikehold av gjerder og sanketrøer, samt vurderes om det skal gis bestemmelser for motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene for uttransport av syke og skadde bufe.

Landbruksdirektoratet kan ikke se at det er lagt ved skjema for avveining av områdenes betydning for skogvern mot områdenes betydning for skogbruk/ tømmer tilgang i oppstartmeldingen. Det etterlyses Statsforvalterens miljøfaglige og skogfaglige vurderinger samt endelig plassering av områdene i avveingsmatrisen.

Statsforvalterens kommentar:

For landbruket er det i hovedsak at skogen er vernet mot hogst og skjøtselstiltak, samt høsting av lav som er den eneste begrensingen. Det er i alle reservatene fortsatt tillatt med beiting eller forsiktig beiting, høsting av bær og utøvelse av jakt og fiske etter gjeldende lovverk. Dette går fram av vernebestemmelsenes § 4. Det er en begrensing i forhold til uttransport av felt storvilt, dvs. at vernemyndigheten ønsker at det blir brukt lett beltegående terrengkjøretøy for å redusere skader på terreng. Det er likevel tillatt med tynge hjulgående kjøretøy på eksisterende traktorveger som kan holdes i hevd/vedlikeholdes – disse traktorvegene skal framgå av vernekartet. Egne bestemmelser er gitt for oppsetting av nye gjerder, samt vedlikehold av eksisterende, utsetting av saltsteiner mv. Verneforskriftene tar m.a.o. høyde for fortsatt landbruksdrift og utnyttelse av utmarka, bortsett fra skogsdrift og andre tiltak som skader/ødelegger vegetasjonen. Det går fram av § 6 i alle verneforskriftene at vernereglene ikke er til hinder for bl.a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

Elvia (04.09.2025) – nettselskapet har områdekonsesjon innenfor områdene Bjørsjøåsen og Storberget, men det er ingen anlegg i de foreslåtte områdene. Det er heller ikke planlagt noen fremtidige tiltak innenfor områdene.

Forsvarsbygg (25.07.2025) - ber om at det i forskrift til de enkelte verneplaner inntas nødvendige unntaksbestemmelser som ivaretar hensynet til militær operativ virksomhet. Forsvarsbygg ber også om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy medtas i forskrift. En ser foreløpig ingen konflikter med de foreslåtte områdene.

Statsforvalterens kommentar:

Unntaksbestemmelser for militær operativ virksomhet og landing og start med Forsvarets luftfartøy inngår som standard i forskriftene for alle verneområdene.

Norges vassdrag og energidirektorat (01.09.2025) - Så langt NVE kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser innenfor følgende av de foreslåtte verneområdene; *Bjørnsjøåsen, Storberget, Visdalen, Oddelia, Moldberget og Tollevsrudjuvet*. For disse områdene ber NVE om at de aktuelle omradekonsesjonærene uttaler seg om verneforslaget kommer i konflikt med noen eksisterende eller planlagte anlegg i områdene.

NVEs merknader når det gjelder områdene *Jønndalen, Teigkampen, Vinstradalen og Liadalen og Svartberget (tidl. Skordalen)*, er gjengitt og kommentert av Statsforvalteren under de aktuelle områdebeskrivelsene.

Hafslund kraft AS (25.08.2025)- Hafslunds konkrete merknader til Vinstradalen og Liadalen er gjengitt og kommentert av Statsforvalteren under beskrivelsen av dette området. Hafslund har ingen merknader til de øvrige områdene i oppstartsmeldingen.

BaneNor (06.08.2025) – ingen av de foreslåtte områdene berører jernbanens interesser, BaneNor har derfor ingen merknader.

Språkrådet (10.07.2025) – har ingen merknader til navnene på de foreslåtte reservatene *Storberget, Oddelia, Moldberget, Bjørnsjøåsen, Jønndalen, Visdalen, Teigkampen og Skordalen*.

Språkrådets merknader til navnene *Tollevsrudjuvet og Vinstradalen og Liadalen*, er gjengitt og kommentert av Statsforvalteren under de aktuelle områdebeskrivelsene.

Statnett (04.07.2025) - ingen merknader

Statens vegvesen – (08.07.2025) - ingen merknader

Sammendrag fra oppstart 19. desember 2025

Uttalelsene nedenfor gjelder varsel om oppstart av følgende 5 områder; *Koppangsøyene, Visdalen (også meldt til oppstart 30.06.2025), Dravtjønnlie (tidl. Tesselia), Skålsletta (inkl. uttalelser til nytt varsel om oppstart 12.03.2026) og Skarven (tidl. Bergsætra)*.

Statens vegvesen (26.01.2026 og 26.03.2026- Skålsletta, ny oppstart)- Ingen av de aktuelle områdene berører riksveger, Statens vegvesen har derfor ingen merknader.

Norges vassdrag og energiverk (NVE) (04.02.2026 og 26.03.2026- Skålsletta, ny oppstart)- / *Visdalen* vil ingen vassdrags og energiinteresser blir berørt. NVE ber område-

konsesjonærer Fjellnett AS om å uttales seg om verneforslaget kommer i konflikt med noen eksisterende eller planlagte anlegg i dette området.

NVEs har konkrete merknader som gjelder områdene *Skarven (tidl. Bergsætra)*, *Koppangøyene*, *Skålsletta* og *Dravtjønnlie (tidl. Tesselia)*. Disse er gjengitt og kommentert av Statsforvalteren under de aktuelle områdebeskrivelsene.

Hafslund kraft AS- Hafslund har merknader til de foreslåtte verneområdene *Koppangøyene* og *Dravtjønnlie (tidl. Tesselia)*. Disse merknadene er gjengitt og kommentert av Statsforvalteren under de aktuelle områdebeskrivelsene.

Landbruksdirektoratet (28.01.2026)- Som høringsinstans gir direktoratet generelle innspill til prosessen, med særlig vekt på hensynet til skogbruk, jordbruk og reindrift. Av høringsdokumentene må det tydelig framgå om, og ev. hvordan, området benyttes i landbrukssammenheng. Dersom landbrukshensyn ikke ivaretas i forslag til verneforskrifter, må dette begrunnes.

Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

- Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer
- Landbruksvei i forbindelse med jordbruk
- Støl/seterområde
- Beite
- Beiterettigheter
- Reindrift

Dersom veier eller ferdselsårer går gjennom verneområdet, må det vurderes bestemmelser for merking, rydding og vedlikehold. Det bør også legges til rette for drift og vedlikehold av støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som muliggjør landbruksmessig utnyttelse. Dersom slike tiltak ikke ønskes, må dette faglig begrunnes i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange foreslåtte naturreservat. Det bør vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringen. Dersom det åpnes for beiting, bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring/vedlikehold av gjerder og sanketrøer, samt vurderes om det skal gis bestemmelser for motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene for uttransport av syke og skadde bufe.

Landbruksdirektoratet kan ikke se at det er lagt ved skjema for avveining av områdenes betydning for skogvern mot områdenes betydning for skogbruk/ tømmertilgang i oppstartmeldingen. Det etterlyses Statsforvalterens miljøfaglige og skogfaglige vurderinger samt endelig plassering av områdene i avveingsmatrisen.

Statsforvalterens kommentar:

For landbruket er det i hovedsak at skogen er vernet mot hogst og skjøtselstiltak, samt høsting av lav som er den eneste begrensingen. Det er i alle reservatene fortsatt tillatt med beiting eller forsiktig beiting, høsting av bær og utøvelse av jakt og fiske etter gjeldende lovverk. Dette går fram av vernebestemmelsenes § 4. Det er en begrensing i forhold til uttransport av felt storvilt, dvs. at vernemyndigheten ønsker at det blir brukt lett beltegående terrengkjøretøy for å redusere skader på terreng. Det er likevel tillatt med tyngre hjulgående kjøretøy på eksisterende traktorveger som kan holdes i hevd/vedlikeholdes – disse traktorvegene skal framgå av vernekartet. Egne bestemmelser er gitt for oppsetting av nye gjerder, samt vedlikehold av eksisterende, utsetting av saltsteiner mv. Verneforskriftene tar m.a.o. høyde for fortsatt landbruksdrift og utnyttelse av utmarka, bortsett fra skogsdrift og andre tiltak som skader/ødelegger vegetasjonen. Det går fram av § 6 i alle verneforskriftene at vernereglene ikke er til hinder for bl.a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

Forsvarsbygg (28.02.2026)- Ber om at det tas inn unntaksbestemmelser som ivaretar hensynet til militær operativ virksomhet og for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy medtas i forskrift.

Forsvarsbygg ser foreløpig ingen konflikter med de foreslåtte områdene

Statsforvalterens kommentar:

Unntaksbestemmelser for militær operativ virksomhet og landing og start med Forsvarets luftfartøy inngår som standard i forskriftene for alle verneområdene

Bane Nor (06.01.2026 og 19.03.2026-Skålsletta, ny oppstart)- Foreslåtte verneområder berører ikke jernbanens interesser, Bane Nor har derfor ingen merknader.

3. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Seks av de elleve områdene i denne høringen er utvidelser av eksisterende naturreservater. Her foreslås gjeldende verneforskrifter oppdatert til gjeldende mal for verneforskrifter, og endret i tråd med foreslåtte utvidelser. Endringene i eksisterende verneforskrifter er markert med spor endringer.

Følgende vernevedtak foreslås opphevet som følge av denne verneplanen:

1. Forskrift av 2005-09-02 nr 985 om Verneplan for skog, vedlegg 14, Storberget naturreservat, Trysil kommune, Hedmark.
2. Forskrift av 2002-12-13 nr 1542 om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 30, freding av Liadalane naturreservat, Nord-Fron kommune, Oppland.

4. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Områdene er i kommunenes arealplaner i all hovedsak avsatt til Landbruks-, natur-, friluftsliv- og reindriftsområder (LNFR-områder), og noe til bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone – formål «Natur og friluftsliv». Kartlegginger av områdenes naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, jordbruk, mineralutvinning regulering av vassdrag, nedbygging og annen omdisponering fra natur til andre formål. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom områdeavgrensing og forskriftsutforming. Utmarksbeite, jakt og fiske kan fortsatt skje etter gjeldende lovverk. Forvaltning av de fire store rovdyra vil fortsatt kunne skje etter de samme regler som utenfor verneområdene.

Statsforvalteren mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative samfunnsmessige konsekvenser. Samlet sett vurderer Statsforvalteren det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv, der det er mulig å oppleve større grad av urørt natur.

4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

De største kostnadene som følge av etableringen av verneområdene vil være utgifter til forvaltning og skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene. I tillegg vil det kunne være behov for å restaurere natur i noen få av områdene.

Slike skjøtsels- og restaureringsareal finnes i forslaget om Teigkampen.

Vindfallsområdet i Skålsletta bør overvåkes for å dokumentere utviklingen av naturverdier på slike areal.

4.3 Avveining skogvern – skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avirkningen og skognæringens bidrag til det

grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato.

Fem av områdene som omfattes av denne verneplanen er helt eller delvis tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022. De omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
			S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1
			Har mindre	Kan få			Har		
	Betydning for tømmertilgangen								

Figur 1 Matrise for områdets betydning for tømmertilgangen og betydning for vern. Grønne områder angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmertilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter.

Betydning for tømmertilgangen vurderes for det areal som er tilbudt, mens betydning for vern vurderes for verneverdig areal innenfor tilbudet. Samtlige av de områder som nå foreslås for vern ligger innenfor de kategorier som skal prioriteres for vern (grønne ruter). Gjennom verneplanprosessen er det gjort tilpasninger mot skogbruksinteresser og andre interesser.

Område	Betydning for vern og tømmertilgang	Tilbudt areal (daa)	Foreslått for vern (daa)
Bjørstjøåsen	V1S7	2269	2269
Koppangøyene	V1S7	613	613
Storberget NR utv.	V2S5	1481	1481
Jønndalen	V1S5	456	456
Visdalen	V2S7	460	460
Dravtjønnlie (tidl. Tesselia)	V1S3	8681	8681
Teigkampen sør	V2S5	1129	1129
Vinstradalen NR utv.	V3S4	6	6
Svartberget (tidl. Skordalen)	V2S3	448	448
Skålsletta	V2S4	360	360
Oddelia NR utv.	V2S2	47	47
Totalt		15950	15950

5. Høring

Verneforslagene sendes med dette på høring. Alle som måtte ønske det, kan komme med innspill og merknader til forslagene. Statsforvalteren ber spesielt om synspunkter på følgende:

- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at eventuelle konflikter beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i verneforskriften og vernegrenser som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Avgrensing av de aktuelle områdene.
- Synspunkter på verneforskriften og eventuelle merknader til spesielle forhold i det enkelte område. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Om det er behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av områdene.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.

Frist for å avgi uttalelse settes til **10. juni 2026**. Dere finner alle høringsdokumenter under høring på vår hjemmeside www.statsforvalteren.no/Innlandet i tillegg til at alle avgrensinger er tilgjengelige i databasen Naturbase: www.kart.naturbase.no.

Eventuelle uttalelser sendes:

Statsforvalteren i Innlandet,
Postboks 987,
2604 Lillehammer

eller på e-post til: sfinpost@statsforvalteren.no.

6. Områdebeskrivelser med forslag til verneforskrift og kart

6.1 Bjørsjøåsen i Stor-Elvdal kommune

Areal: 2269 dekar

Areal skog: 2142 dekar

Areal produktiv skog: 1194 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av eldre furu- og grandominert skog som er lite påvirket av hogst i nyere tid, herunder gammel brannpåvirket furuskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som høgstaudegranskog og rik gransumpskog*
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved at det er levested for en rekke rødlistede arter av vedboende sopp og lav knyttet til gammel barskog med mye død ved, brannpåvirka furunaturskog og høgstaudegranskog, og ved at det inngår i villreinens leveområde*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Det foreslåtte verneområdet Bjørsjøåsen, består av en bratt lisode på nordsiden av Bjørsjøen, som ligger ca. fire kilometer sørvest for Atnosen i Stor-Elvdal kommune. Området ligger i nordboreal vegetasjonssone, mellom 650 og 865 meter over havet.

Området ble kartlagt av Asplan Viak i skogvernsammenheng i juli 2023. Beskrivelsen nedenfor er i all hovedsak hentet fra kartleggers vurdering av området. Deler av arealet har også vært naturtype- og artskartlagt i flere omganger tidligere.

Skogen består hovedsakelig av fattige skogtyper og omfatter nær to kvadratkilometer med gammel furu- og grandominert skog som ikke har vært hogd i nyere tid. I tillegg finnes det enkelte innslag av rikere skogtyper, særlig høystaudegranskog (NT), samt mindre partier med gransumpskog.

Omtrent en tredjedel av området har særlig høye naturverdier knyttet til gammel, høyereliggende furu- og granskog som ikke har vært påvirket av hogst i nyere tid. Det pekes spesielt på gammel og brannpåvirka furunaturskog nedover vestsida av Bjørsjøåsen og gammel, produktiv granskog i dalsøkket mellom Bjørsjøkletten og Bjørsjøåsen.

Begge områdene har en velutviklet død ved-profil, og i furuskogen pågår det fortsatt nydanning av død ved (kelo). Dette gir grunnlag for et stort artsmangfold av vedboende sopp, blant annet huldrekjuka (EN), hengeskjuka (EN), sprekkjuka (VU), skyggekjuka (VU), kelohvitkjuka (VU), taigakjuka (VU), karminkjuka (VU) og langkjuka (VU). Typiske rødlista lavararter knyttet til gammel og brannpåvirka furuskog er også dokumentert i store deler av området.

Det finnes også naturverdier knyttet til rike skogtyper, hovedsakelig høystaudegranskog. Dette inkluderer en glissen, beitepreget variant med naturengpreg (marinøkkel og beitemarksopp). Det er også en større forekomst av tysbast, mindre partier med sumpskog, samt stedvis godt innslag av gamle seljetrær (med arter som nordlig aniskjuka og rosa tusselav- begge VU) og gammel bjørk, samt så vidt bergvegg-miljøer med høy luftfuktighet (med arter som skoddelav (NT) og kort trollskjegg (NT)). Området inngår også villreinens leveområde (NT).

Statsforvalterens vurdering

Bjørsjøåsen vurderes å ha nasjonal verdi (***) . Naturverdiene er særlig knyttet til store områder med eldre furu- og grandominert skog som ikke er påvirka av hogst i nyere tid, gammel brannpåvirket furuskog, og i tillegg innslag av rikere skogtyper, særlig høystaudegranskog (NT) og rik gransumpskog (VU). Det er registrert en rekke rødlistede arter av vedboende sopp og lav knyttet til gammel barskog med mye død ved, brannpåvirka furunaturskog og høgstaudegranskog. I tillegg inngår området i villreinens leveområde.

I omkringliggende områder, innenfor avstander på 3-6 kilometer fra Bjørsjøåsen, ligger det flere skogvernområder; Hanestadvola, Ledsageren, Skardseterlia og Kvannskardkletten. Vern av Bjørsjøåsen vil i så måte bidra til å skape større grad av økologisk sammenheng mellom eksisterende områder med vernet skog.

Med hensyn til manglene i skogvernet (jf. Framstad et al. 2017), vil Bjørsjøåsen i betydelig grad bidra til å dekke inn følgende mangler:

- Gammel barskog med minst regional verdi med rikt artsmangfold (regional mangel)
- Rik barskog med minst regional verdi (regional mangel)
- Biologisk gammel skog (generell mangel)
- Dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)
- Stort areal (generell mangel)

Inngrepsstatus og andre interesser

I søndre del av området finnes flere partier, på til sammen omkring 230 dekar, som ble sterkt hogstpåvirket i perioden 1950–70. Her er det kun restverdier i form av eksisterende død ved-strukturer og rødlista arter knyttet til disse. Det vil ta lang tid før slike elementer nydannes.

I den foreslåtte verneforskriften er større arrangementer forbudt i § 3. I § 7 kan det søkes om unntak fra dette forbudet. Statsforvalteren er kjent med at det foregår jakthundprøver i et større område her. Hvis dette skal foregå innenfor Bjørsjøåsen, vil forvaltningsmyndigheten måtte avgjøre om omfanget er så stort at det utløser søknadsplikt, og da behandle aktiviteten etter en søknad. Så lenge disse jakthundprøvene, eller andre tilsvarende arrangementer, ikke kommer i konflikt med villreinens eller evt. andre sårbare arters bruk av området, bør slik aktivitet kunne foregå/tillates i foreslåtte Bjørsjøåsen naturreservat.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Bjørsjøåsen gitt S7 i skogverdi (har mindre betydning for tømmertilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høyeste verdi for naturvern, V1 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V1S7 skal prioriteres for vern.

Planstatus

LNFR

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Det har ikke kommet inn uttalelser til oppstarten med særskilte merknader til Bjørsjøåsen. Vi viser til kapittel 2.3, hvor det gis et sammendrag av mer generelle uttalelser som berører flere av de foreslåtte verneområdene, samt Statsforvalterens kommentarer til disse.

6.2 Koppangsøyene i Stor-Elvdal kommune

Areal: 613 dekar

Areal skog: 292 dekar

Areal produktiv skog: 241 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av et større flompåvirket landskap med øyer, kantsoner og pågående erosjons- og sedimentasjonsprosesser, og hvor vekslingen mellom flomeksponte og mer skjermede partier skaper en mosaikk av ulike flommarksnaturtyper.*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som flomskogsmark og åpen flomfastmark*
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved at det er levested for flere rødlistede arter*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Området ble kartlagt i oktober 2019 fra Asplan Viak, som en del av Miljødirektoratets kartlegging av fuktskog i Innlandet. Kartleggingen omfatter et større område mellom Sundfloen og Stai. Det foreslåtte verneområdet består av tre separate delområder – nord, midt og sør – som inkluderer flere av øyene langs denne elvestrekningen. Området er også tidligere kartlagt i 1989 og 1990, den gang med hovedfokus på karplanter.

Koppangsøyene består av en øygruppe som ligger langs en strekning av Glomma i Stor-Elvdal kommune mellom Sundfloen i nord og Stai i sør, og ligger i sørboreal vegetasjonssone fra ca. 259 til 267 moh. Elveløpet er sterkt forgreinet med aktiv erosjon og sedimentering (anastomoserende). Her finnes både store og små flomløp, samt flomeksponte og mer skjermede partier, noe som skaper en mosaikk av ulike flommarksnaturtyper. Det foreslåtte verneområdet består av tre separate delområder – nord, midt og sør – som inkluderer flere av øyene langs denne elvestrekningen.

Flere typer flomskogsmark (VU) og åpen flomfastmark (NT) opptrer i området (rødlistekategori iht. Norsk rødliste for naturtyper 2018). På de mest strømeksponte elveørene oppstrøms på øyene finnes små partier med åpen flommark, delnaturtype elveører. Av rødlistearter er det i hovedsak doggpil og mandelpil som er funnet på disse elveørene. Det forekommer spredte småbusker av vierarter, gråor og bjørk. Flomskogsmark opptrer i flere delnaturtyper, hvorav flompåvirket oreskog dekker størst areal. Gråor dominerer i tresjiktet, langs flomløp og på nivåer like over normal

sommervannstand, men på litt høyere nivåer overtar bjørk og gran i tresjiktet, og det blir en overgang til lågurtskog på de høyeste nivåene. Typisk for gråorskogen i området er innslag av rogn og hegg, og bringebær og noe rips i busksjiktet. På litt mer strømeksponte steder langs elveløpene finnes mindre partier med unge doggpilkratt. Feltsjiktet er gjerne åpent, med arter fra elveørene og fra oreskogen. Ustabile forhold på grunn av erosjon og sedimentering gir betydelig variasjon i artsinventar i disse krattene.

En del av skogen på høyereliggende deler av øyene er av yngre alder, og tidligere beite-slåttemark eller dyrkede areal som er brakklagt. Disse områdene er ofte dominert av bjørk med lite variasjon i skogstruktur og lav kontinuitet. Det samme gjelder pionerpregete flommarkskratt av doggpil og mandelpil, men på mer beskyttede områder langs evjer og gamle flomløp finnes gråor- heggeskog og vier- og pilekratt med lengre kontinuitet, død ved og variasjon i trestørrelse/ alder og sjiktning.

Høyereliggende deler av Storøya, som ligger innenfor delområde nord, er dominert av bjørkeskog av lågurttipe og er gjengroingsstadier etter tidligere dyrket mark eller beitemark. Bruken opphørte antagelig omkring 1970 eller tidligere i disse områdene, antagelig også i høyereliggende deler av noen av de andre større øyene som nå er dominert av lågurt-bjørkeskog. Det er gradvise overganger mot gråor heggeskog. Disse bjørke- og gråor dominerte skogarealene er så preget av flompåvirkning at det regnes som flommarkskog. Noen av områdene som er under gjengroing er fortsatt delvis åpne og er kartlagt som semi-naturlig eng.

Sørover i området er flommarkskogen mer dominert av gråor- heggeskog eller ulike flommarkskratt dominert av vier/ pil og noe bjørk. Høyestliggende arealer på øyene har betydelig innslag av bjørk. Stedvis er det noe oppslag av gran, og på Tomøya, som ligger innenfor delområde sør rett vest for Stor-Elvdal kirke, er det et plantefelt av gran.

Av rødlistearter ble det gjennom kartleggingen i 2019 gjort mange registreringer av mandelpil (NT) og doggpil (VU). Disse artene er funnet innenfor alle delområdene. Det ble også funnet en lokalitet med huldregras (NT) på Storøya, innenfor delområde nord. I delområde sør og midt er det også funnet forekomster av sumpaniskjuka (EN). En tidligere registrert forekomst av klåved (NT) ble ikke gjenfunnet ved feltarbeid i 2019, men kan være oversett. Det er mange egnede lokaliteter for denne arten i området. Av fremmede arter er det påvist noen forekomster av alaskakornell (SE) og rødhyll (SE).

Ved tidligere registreringer er det det påvist 240 karplanter på øyene og i kantvegetasjon mellom Stai og Sundfloen. Det er også tidligere registrert en rekke rødlistede fuglearter i området, som vipe (EN), hettemåke (VU), fiskemåke (NT), fiskeørn (NT), sivspurv (NT) og gulspurv (NT), men for flere av artene kan det være snakk om tilfeldige forekomster.

Øyene i området er påvirket av regulering som har endret vannstandsregimet, ved blant annet å dempe flomtopper og en lavere vannstand gjennom året. Øyene er også preget av oppdyrking og beite gjennom flere hundre år. Til tross for ulike typer påvirkning har betydelige arealer på øyer og i flomløp nå vegetasjonstyper som fremstår i stor grad naturlige, og er tilpasset eksisterende vannstandsregime som har stor likhet med naturlig regime i uregulerte vassdrag.

Området bidrar til å dekke inn mangler i skogvernet ved at det omfatter betydelige arealer med flomskogsmark av høy kvalitet, fordelt på flere delnaturlyper; flompåvirket oreskog, flompåvirket bjørke- og vierskog, mandelpilkratt og doggpilkratt. Flommarkskogen er lavlandsskog av rik type (høy bonitet), noe som bidrar til oppfyllelse av generelle mangler i skogvernet. Området har ikke kjente mangelnaturtyper i forringet tilstand som kan restaureres.

Statsforvalterens vurdering

Samlet sett vil de ulike delområdene i reservatet omfatte betydelige arealer med flomskogsmark (VU) av høy kvalitet, fordelt på flere delnaturlyper og arealer med åpen flomfastmark. Av rødlistede arter er det påvist Mandelpil (NT), Doggpil (VU), huldregras (NT) og sumpaniskjuka (EN). Kjerneområdene som er beskrevet i kartleggingsrapporten er hver for seg vurdert som nasjonalt verdifulle. Områdene som foreslås for vern utgjør deler av disse kjerneområdene, og dermed noe mindre areal. Statsforvalteren vurderer likevel at de foreslåtte delområdene som inngår i det foreslåtte verneområdet samlet sett har nasjonal verdi (***)

Området oppfyller mangler i skogvernet ved at det omfatter betydelige områder flomskogsmark fordelt på flere delnaturlyper i sørboreal sone. Mangeloppfyllelsen anses som høy for følgende naturtyper (jf. Framstad et al. 2017):

- Flomskogsmark med minst regional verdi (regional mangel)
- Høybonitetsskog i lavlandet/sørboreal sone (regional og generell mangel)
- Dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)

Det foreslåtte verneområdet kan ikke sies å inngå i noe eksisterende økologisk nettverk av verneområder. De nærmeste naturreservatene med tilsvarende verneverdier er Steinøya og Svendstuøyene, om lag 2,5 mil lenger sør i Glomma i Stor-Elvdal kommune. Det er svært ønskelig å få utvidet verneforslaget gjennom ytterligere tilbud om vern i dette området.

Inngrepsstatus og andre interesser

Øyene i området er påvirket av regulering som har endret vannstandsregimet. De er også preget av oppdyrking og beite gjennom flere hundre år. Til tross for ulike typer påvirkning er det betydelige arealer på øyer og i flomløp hvor vegetasjonstyper nå fremstår i stor grad naturlige. Det er etablert erosjonssikring tre steder innenfor området, og det ligger en bygning på Lijordseggholmen, som alle er avmerket på vernekart og hensyntatt i verneforskriften.

Grunneierne har i tilbudene pekt på at Koppangsøyene er utvalgt kulturlandskap, og at det er viktig at en verneforskrift tar hensyn til dette. Dette gjelder særlig tilgang til dyrkamark og mulighet til å holde denne i hevd. Videre er det pekt på at sportsfiske og fisketurisme er viktig i området. Det er ønskelig at et vern ikke er til hinder for enkel tilrettelegging som sikring av tilgjengelighet til elveleiene og forsiktig rydding i kantsoner.

På øyene som inngår i det foreslåtte vernet, er det bare det søndre delområdet som grenser mot dyrkamark (Vestgardsjordet). Etter Statsforvalterens vurdering bør grensen her legges i en slik avstand til jordekant, at det foreslåtte vernet ikke hindrer tilgang til dyrkamark og muligheten for å holde denne i hevd.

Forskriften § 4 d gir et generelt unntak for vedlikehold av eksisterende stier i henhold til standard på vernetidspunktet. Det vil på den måten kunne opprettholdes tilgang til elveleiet der stier i dag går ned til elva. Etter Statsforvalterens vurdering vil rydding i kantsoner utover dette kunne ha en negativ innvirkning på verneverdiene i området.

Koppangsøyene ble utvalgt kulturlandskap i 2022. Ordningen innebærer blant annet at foretak og privatpersoner kan søke om tilskudd til tiltak som bidrar til å ivareta og utvikle kulturlandskapet. Statsforvalteren ber om at arbeidsgruppa for forvaltning av Koppangsøyene UKL uttaler seg om eventuelle forhold som har betydning i forbindelse med det foreslåtte vernet.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Koppangsøyene gitt S7 i skogverdi (har mindre betydning for tømmer tilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høyeste verdi for naturvern, V1 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V1S7 skal prioriteres for vern.

Planstatus

Vannareal for allment friluftsliv

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) påpeker at området er kartlagt som aktsomhetsområde for flom. Det er gjennomført flom- og erosjonssikringstiltak som ligger delvis i verneområdet, og anleggene må kunne vedlikeholdes og oppgraderes ved behov. Det kan også være aktuelt med både anleggsarbeid og motorferdsel knyttet til disse aktivitetene.

I tillegg kan det oppstå behov for ytterligere sikringstiltak i dette området. NVE ber om at det gis spesifisert dispensasjon i verneforskriften §7 for anleggsarbeid og motorferdsel knyttet til etablering, vedlikehold og ombygging av flom- og erosjonssikring. Det bes også om at det gis unntak i §4 og 6 for sikringstiltak ved akutte behov og fare for liv og helse.

Hafslund kraft AS påpeker i sin uttalelse til oppstart at øyene ligger på minstevannføringsstrekningen for Rendalsoverføringen. Det kan derfor bli aktuelt å gjennomføre biotoptiltak på elvestrekningen for å redusere skadevirkninger av kraftutbyggingen. Det kan også bli nødvendig å fjerne vegetasjon for å hindre gjengroing i elveleiet og unngå flomskader. Hafslund ber derfor om at det i verneforskriften

inkluderes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser som sikrer muligheten for gjennomføring av fysiske tilretteleggingstiltak i Glomma og planmessig rydding av vegetasjon som sikkerhetstiltak mot flom, inkludert nødvendig motorferdsel knyttet til dette.

Statsforvalterens kommentar til uttalelser fra NVE og Hafslund

Det fremgår av NVEs kartinnsyn at det er etablert erosjonssikring som berører det foreslåtte verneområdet på tre steder. Etablert erosjonssikring er nevnt særskilt i unntaksbestemmelsene i forskriften § 4d. Erosjonssikring som berører verneområdet er samtidig avmerket på vernekartet. Statsforvalteren viser til at det i samme paragraf også gis en mer generell adgang til vedlikehold av andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet. I § 7 g, åpnes det også for å gi dispensasjon til motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d.

Etter Statsforvalterens vurdering vil behov som kan oppstå i fremtiden for å gjennomføre ytterligere sikringstiltak, og som er nødvendige for å ivareta sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser, kunne ivaretas under de generelle dispensasjonsbestemmelsene i § 8 (§ 48 i naturmangfoldloven). Slike behov vil da vurderes opp mot eventuelle ulemper for verneverdiene. Dersom det foreligger konkrete planer for slike tiltak i nær fremtid, ber Statsforvalteren om at NVE og Hafslund opplyser om det i forbindelse med høringen.

Statsforvalteren bemerker at planmessig fjerning av vegetasjon i naturtypen flomskogsmark, som er sentral for vernet, vil kunne komme i strid med vernets formål. Vi ber derfor om at dette behovet konkretiseres nærmere, og hva praksis i området har vært til nå. Uten nærmere konkretisering vil eventuelle behov i fremtiden måtte ivaretas gjennom den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8 (§ 48 i naturmangfoldloven).

Nødvendige biotoptiltak på elvestrekningen, for å redusere skadevirkninger av kraftutbyggingen, faller etter Statsforvalterens vurdering innenfor de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i § 7 b)- *tiltak i forbindelse med vilt og fisk, og § 7 g)* som åpner for å gi dispensasjon for nødvendig motorferdsel i forbindelse med slik aktivitet.

6.3 Storberget naturreservat, utvidelse, i Trysil kommune

Areal utvidelse: 1481 dekar

Areal skog: 1144 dekar

Areal produktiv skog: 420 dekar

Totalareal etter utvidelse: 5555 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

a. representerer en bestemt type natur i form av naturskog med sitt biologiske mangfold med naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser.

b. har særskilt betydning for biologisk mangfold gjennom betydelige forekomster død ved og gamle trær som finnes spredt i området og som gir grunnlag for flere krevende gammelskogarter, knyttet til både furu og gran.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Forslaget til utvidelse er kartlagt av Rein Midteng, Asplan Viak i 2024. Det dekker 1481 dekar barskog og grenser mot eksisterende naturreservat i øst. Vegetasjonen domineres av blåbær, tyttebær og røsslyng, mens rik flora er nesten fraværende. På vestsiden finnes enkelte sig og forsenkninger med svak lågurtskog (skogstorkenebb, hvitbladtistel og teiebær). Skogen består hovedsakelig av barblandingskog med furu og gran, ren furuskog i fuktige partier og gran som dominerer lisdene, med lite bjørk. Løvinnslag er sparsomt, mest bjørk, samt få rogn og selje i drenerte vesthellinger.

Området i lia er halvgammel naturskog: gran 100–150 (180) år, med biologisk gamle graner 200–250 (280) år i sørøst. Furu er generelt yngre (150–200 (250) år), men nordøst finnes gammel furuskog. Det meste er svak naturskog i sen optimalfase-tidlig aldersfase, der trærne ennå mangler typiske gamle strukturer som grove døde greiner, sprekkbark og død ved.

I den grandominerte lia har stripehogster på 1950-tallet, samt plukkhogster, ført til lite død ved, som i dag kun finnes som spredte ferske granlåger og stående død ved. Sterkt nedbrutt død ved mangler, bortsett fra småstammet liggende gran og bjørk. Unntak er de høyereliggende arealene dominert av furuskog i nordøst og delvis sørøst. Her finnes biologisk gammel skog med aldersfase og innslag av sterkt nedbrutt død ved. I nordøst fortsetter gammel skog inn på Statskogs eiendom mot eksisterende reservat. Her forekommer også kelotrær (gammel furugadd), som ellers mangler. Kelo er saktevoksende furu med mye kjerneved, viktig for artsmangfold.

Artsmangfoldet gjenspeiler svak kontinuitet, men nordøst og sørøst har bedre forhold. Funn av rødlistearter er få og begrenset til nær truede arter (NT) som svartsonekjuka,

granseterlav, gubbeskjegg, sukkernål, sprikeskjegg, kelolav, blanknål, samt ett funn av lys brannstubbela (VU). Andre signalarter som duftskinn, vasskjuke og lavskrike er registrert.

Området bidrar til å dekke mangler i skogvernet (Framstad et al. 2017), særlig "Forekomster av gammel granskog (særlig i lavlandet), gammel furuskog og kalkgranskog; prioritering av forekomster med minst regional verdi (B/**).». Nordøst er naturtypelokalitet med gammel furuskog (B-verdi), og deler av sørøst har gammel granskog (B-lokalitet). Vern vil forbedre arronderingen av eksisterende reservat og styrke et økologisk nettverk på sammenhengende områder over 50 km² med nasjonale naturverdier (***), som knytter Storberget NR til Granbekken og Drevja NR i nordøst og verneverdige skoger ved Granåsen.

Statsforvalterens vurdering

Samlet vurderes utvidelsen å ha lokale naturverdier isolert sett (*), men regionale verdier i sammenheng med eksisterende reservat (**). Sett i sammenheng med andre, nært liggende skogreservater inngår Storberget i et nasjonalt viktig økologiske nettverk.

Området vil i nok så stor grad bidra til dekke følgende mangel i skogvernet (Framstad et al. 2017):

- forekomster av gammel barskog med minst regional verdi (regional mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)

Inngrepsstatus og andre interesser

Det kjøres opp skiløyper i utvidelsesforslagets nordøstre del jf. vernekart. Skiløypa er merket stedvis med staur, stedvis med rødming på trær (se også avsnitt nedenfor om verneforskriften).

Det er tre stripehogster innenfor utvidelsesområdet utført på 50-tallet og som preger sørvestre deler av lia i verneforslaget. Disse har god gjenvekst, og er i dag i hogstklasse 4. Unntaket er stripehogsten som er lengst sør i utvidelsesområdet, som til nå er holdt i hevd som en smal hogstflate i en bredde på 13-17 m. Den har fungert som en siktkorridor for en jaktpost som er plassert rett utenfor verneområdeforslaget. Denne siktkorridoren skal som følge av vernet gro igjen. Hvis dette arealet fortsatt vil være egnet for jakt, kan det fortsatt ryddes en enkel siktkorridor her, jamfør ordlyden i verneforskriftens § 4 h, "forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktkorridorer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt". Denne bestemmelsen omfatter både eksisterende og nye siktkorridorer. Bestemmelsen tillater imidlertid kun forsiktig rydding, og omfatter ikke rydding av smågran og andre trær som kreves for å holde gjenveksten nede på gamle hogstflater.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er foreslåtte utvidelse av Storberget gitt S5 i skogverdi (kan få betydning for tømmertilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høy verdi for naturvern, V2 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V2S5 skal prioriteres for vern.

Planstatus

LNFR.

Verneforskriften

Fordi eksisterende naturreservat er opprettet etter naturvernloven, blir verneforskriften oppdatert til gjeldende forskriftsmal for naturreservat etter naturmangfoldloven. Restriksjonsnivået forblir det samme som før.

Merk at hjemmelen til å vedlikeholde eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier er flyttet fra søknadsplikt til ikke søknadsplikt i det nye forslaget, men at skiløyper må være avmerka på vernekartet. Ut fra den informasjon Statsforvalteren har, går det kun skiløyper i utvidelsen som så vidt også berører eksisterende del av reservatet (se vedlagte forslag til vernekart). Vi ber om innspill på om dette stemmer. Eventuelle andre skiløyper som var i bruk på vernetidspunktet (2005), og som fortsatt er aktuelle å kjøre opp i den eksisterende delen, må vurderes avmerket på vernekartet.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Det har ikke kommet inn uttalelser til oppstarten som gjelder særskilte forhold ved utvidelse av Storberget naturreservat. Vi viser til kapittel 2.3, hvor det gis et sammendrag av mer generelle uttalelser som berører flere av de foreslåtte verneområdene, samt Statsforvalterens kommentarer til disse.

6.4 Jønndalen naturreservat i Dovre kommune

Areal foreslått som skogvern: 456 dekar

Areal skog i verneforslaget: 400 dekar

Areal produktiv skog: 370 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. har særskilt betydning for biologisk mangfold gjennom å ha et av et mangfold av natur- og skogtyper i eldre lite påvirket skog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som lågurtfuruskog, gammel boreal lauvskog, ekstremtørr kalkfuruskog, åpen kalkmark og rik sandfuruskog*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget i Jønndalen ligger i den østlige innløpet av Jønndalen, der dalføret dreier og går over i Gudbrandsdalen. Det omfatter ett delområde ovenfor Jøndalsvegen og ett delområde nedenfor vegen, mot Musebekken. Berggrunnen er relativt mineralrik og stedvis kalkholdig. Området ligger i høydelaget 540 til 1015 meter over havet, i nordboreal vegetasjonssone i overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima.

Arealet ble undersøkt av BioFokus i 2017 i forbindelse med tematisk kartlegging av kalkskog i Oppland. Verneforslaget dekker 456 dekar av det totalt 1 596 dekar store området «Nonshaugen–Angardslie», som i kartleggingen er vurdert til verdi 6 (høyeste verdi). I rapporten er det avgrenset til sammen 12 naturtyper. Omtrent 65 % av verneforslaget dekkes av naturtyper, og en stor del av dette arealet er rødlistede naturtyper.

For hele Nonshaugen-Angardslie beskrives variasjonsbredden i naturgrunnlag og naturtyper som stor. Generelt dominerer furuskog, lauvskog dekker mindre arealer, og det er mye berg og rasmark. Fem hovednaturtyper kan skilles ut: (1) åpent berg og rasmark (Jøndalsberget), (2) ekstremtørr grunnlendt furuskog (lia under Jøndalsberget), (3) tørr og ekstremtørr sandfuruskog (Musbekken-Ilka solside, Mjogdal), (4) friskere furuskog i Angardslie, (5) middelstørr til frisk lauvskog (deler av Angardslie, samt to partier under Jøndalsberget). De sørvendte brattliene har svært tørt lokalklima, bekker og vannsig mangler nesten helt, og berggrunnen er rik – tørre og ekstremtørre, rike skog- og naturtyper dominerer. Jøndalsberget har velutviklet kalkrike åpne berg, og smal sone kalkrasmark i nedkant. Brattlia under berget har ekstremtørr kalkfuruskog av den mest kontinentale varianten som finnes i Norge. Østre og vestre del av sørlia har rik, ekstremtørr furuskog som er hakket fattigere (under tvil ikke vurdert som kalkskog). Angardslie har med sin langt mer beskyttede beliggenhet mest middelstørre til friske

skogtyper - frisk og vekselfuktig lågurt- og kalkfuruskog er vanlig, noe høgstaundefuruskog og frodig lauvskog finnes også. Musbekken/Ilka har gravd seg ned i ei mektig (bre)elvslette, med finkornete fluviale og glasifluviale sandavsetninger. Her er større arealer optimalt utviklet kalk-sandfuruskog, og bratte erosjonsutsatte skrånninger med utrasninger av ulik alder og tilhørende naturlige suksesjoner av åpen mark, ungskog og eldre skog.

Artsmangfoldet er meget rikt og særegent, inkl. mange kravfulle og sjeldne. Særlig steppe-elementet av lav (arter på åpent kalkrikt berg og rasmark i kontinentalt klima) utmerker seg, men også kalk-/sandfuruskogs-mykorrhizasoppfungaen, karplantefloraen, lungeneversamfunnet på rike berg, og etter all sannsynlighet også mosefloraen, kanskje også insektfaunaen, er rik. Landskapsøkologisk tilhører området Øyadalen – Jønndalen, som strekker seg fra Dovre over til Skjervedalen i Vågå. Denne lange dalen har eksepsjonelt store naturverdier, ikke minst pga. høy konsentrasjon og store arealer av nasjonalt sjeldne naturtyper og arter. Det er imidlertid trolig bare Nonshaugen-Angardslie som har furuskog av høy verdi i dalføret. Samlet grad av mangeloppfylling er høy. Svært få områder i Norge har liknende naturtyper som Nonshaugen, området har derfor stor betydning for å sikre representativiteten i norsk natur. Rødlistede naturtyper dekker relativt mye areal, godt representert er kalk- og lågurtfuruskog (VU), rik sandfuruskog (NT), og tørt kalkrikt berg i kontinentale områder (VU). Nonshaugen-Angardslie er et svært spesielt område med meget store naturverdier, og vurderes som klart nasjonalt verdifullt og særlig viktig (6 poeng)

Delområdet ovenfor Jøndalsvegen

Jønndalsberget

(naturtype 1 i kartleggingsrapporten, 125 dekar: Åpen kalkmark – Kalkberg utenfor Oslofeltet – Verdi A, rødlistet naturtype tørt kalkrikt berg i kontinentale områder (VU))

Verneforslaget dekker om lag 40 % av naturtypen. Lokaliteten omfatter den bratte, sørvendte bergskrenten i Jønndalsberget og en smal sone med rasmark og svært glissen rasmarkskog nedenfor. Området er unikt, med svært høye naturverdier knyttet til kalkrike berg- og rasmarkshabitater. Artsmangfoldet er særlig rikt innen steppeelementet av lav, med 18 påviste rødlistearter (16 lavarter og 2 karplanter), inkludert 2 CR-arter og 6 EN-arter. Lokaliteten regnes som en av Norges viktigste for kalkkrevende lav knyttet til kontinentalt berg og rasmark. Til tross for at berggrunnen ikke er spesielt kalkrik, fører det svært tørre klimaet til anriking av kalk, noe som gir grunnlag for sterkt kalkkrevende vegetasjon. Området er generelt mangelfullt undersøkt, og potensialet for ytterligere rødlistefunn vurderes som svært høyt.

Jønndalsberglia

(naturtype 2 i kartleggingsrapporten, 78 dekar: Ekstremtørr kalkfuruskog – Verdi A, rødlistet naturtype kalk- og lågurtfuruskog (VU))

Verneforslaget dekker cirka 50 % av naturtypen. Lokaliteten har svært høye naturverdier

knyttet til tørr og svært tørr kalkfurskog. Det finnes sjeldne og nasjonalt særpregede utforminger av kalkfurskog, med et rikt artsmangfold av jordboende sopp og til dels karplanter. Fire rødlistearter er dokumentert så langt, og potensialet for ytterligere funn vurderes som stort.

Jøndalsberglia nedre

(naturtype 3 i kartleggingsrapporten, 14 dekar: Gammelt ospesholt – Verdi C)

Verneforslaget dekker om lag 33 % av naturtypen. Lokaliteten har naturverdier knyttet til gammel ospeskog, men skiller seg ikke ut som spesielt verdifull. Arealet er imidlertid mangelfullt kartlagt og har et visst potensial for interessante epifyttiske lavararter og vedsopp på ospelæger.

Jøndalsberget øst

(naturtype 4 i kartleggingsrapporten, 69 dekar: Lågurtfurskog – Verdi B, rødlistet naturtype kalk- og lågurtfurskog (VU))

Verneforslaget dekker rundt 90 % av naturtypen. Skogen er relativt gammel og har rike forekomster av død ved. Artsmangfoldet er dårlig undersøkt, og det vurderes som sannsynlig at det finnes flere rødlistearter enn den ene som er påvist.

Jøndalsberget NØ

(naturtype 9 i kartleggingsrapporten, 44 dekar: Gammel lauvblandingsskog – Verdi A)

Verneforslaget dekker omtrent 95 % av naturtypen. Området ligger i et småkupert terreng med mye kalkrike berg. Vegetasjonen er gjennomgående rik, med høy dekning av lågurt- og høgstaudearter. Her finnes rike lungeneversamfunn, mer velutviklet enn ellers i området, samt en artsrik lavflora med flere rødlistearter, blant annet elfenbenslav (EN) og skjellrosett (NT). Skogen fremstår gammel og lite påvirket av skogbruk, med stedvis døende løvtrær av bjørk, selje og osp.

Delområdet nedenfor Jøndalsvegen

Musbekken-Ilka solside

(naturtype 6 i kartleggingsrapporten, 105 dekar: Rik sandfurskog – Verdi A, rødlistede naturtyper (rik sandfurskog NT, kalk- og lågurtfurskog (VU))

Verneforslaget dekker rundt 62 % av naturtypen. Lokaliteten har svært høye naturverdier, særlig fordi det er et relativt stort område med optimalt utviklet kalkrik sandfurskog og tilhørende artsmangfold. Her forekommer svært sjeldne og kravfulle arter som blekkstorpigg (EN) og frygiaslørsopp (EN; utenfor verneforslaget). I tillegg finnes relativt gammel naturskog. Kombinasjonen av rik sandfurskog og eldre naturskog er svært sjelden. Naturverdiene ivaretas best gjennom naturlig skogdynamikk. Beiting og skogbrann kan bidra positivt gjennom forstyrrelser i humusdekket, men terrenget er så bratt og tørt at slike prosesser har begrenset betydning.

Ilka V

(naturtype 7 i kartleggingsrapporten, 54 dekar: Intermediær sandfuruskog – Verdi B, mulig/under tvil rødlistet naturtype rik sandfuruskog (NT))

Verneforslaget dekker om lag 37 % av naturtypen. Lokaliteten har klare naturverdier knyttet til velutviklet sandfuruskog med stort potensial for et rikt mykorrhizasoppmiljø, inkludert rødlistearter (så langt kun én påvist, NT). Naturskogskvalitetene er svakt utviklet. Naturverdiene ivaretas best gjennom naturlig skogdynamikk, med tilsvarende vurderinger som for Musbekken–Ilka solside.

Statsforvalterens vurdering

Selv om verneforslaget kun dekker ca. 30 % av kartlagte Nonshaugen-Angardslie, vurderes det å ha samme verdi som arealet i sin helhet, dvs. høyeste verdi - nasjonalt verdifullt og særlig viktig (****). Naturverdiene er særlig knyttet de rødlistede naturtypene kalk- og lågurtfuruskog (VU), rik sandfuruskog (NT) og tørt kalkrikt berg i kontinentale områder (VU), som her har utforminger svært få områder i Norge har. Området har derfor stor betydning for å sikre representativiteten i norsk natur. Det forekommer en høy konsentrasjon av sjeldne arter innen flere artsgrupper.

Verneforslaget bidrar i stor grad til å dekke følgende mangler i skogvernet (Framstad et al., 2017):

- sandfuruskog med minst regional verdi (regional mangel)
- kalkbarskog med minst regional verdi (regional mangel)
- rik blandingsskog med rikt artsmangfold (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavarter i eksisterende verneområder, regional mangel)
- dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)

Vern av rik sandfuruskog og kalk- og lågurt furuskog i Nord-Gudbrandsdalen er også skogtyper prioritert for frivillig vern i Innlandet.

Det foreslåtte verneområdet kan ikke sies å inngå i noe eksisterende økologisk nettverk av verneområder. Det nærmeste naturreservatet med tilsvarende verneverdier er Andershøe og Jukulbergje i Vågå, om lag 1,6 mil sør for Jønndalen, adskilt av et fjellparti. Det er svært ønskelig å få utvidet verneforslaget gjennom ytterligere tilbud om vern i Jønndalen i fremtiden.

Inngrepsstatus og andre interesser

Jøndalsvegen vil dele verneområdet i to deler. Det er enkelte traktorveger i forslaget til verneområde. Disse er avmerket på vernekartet. Det er enkelte stier som er skiltet og merket i varierende grad. Traktorveger og stier kan vedlikeholdes til den standarden som er i dag/på vernetidspunktet.

Størsteparten av arealet nedenfor Jøndalsvegen ligger på en breelavsetning. Omtrent 8 dekar av forslagetets sør-østre hjørne dekkes av arealformål «råstoffutvinning» i Kommuneplan for Dovre 2013. Det foreligger ingen reguleringsplan på området. Hele området avsatt til råstoffutvinning i kommuneplan dekker 244 dekar, hvorav 26 dekar i sør dekkes av rødlistet naturtype (og nå også 8 dekar av verneforslag). Vi ber spesielt kommunen og Direktoratet for mineralforvaltning om innspill på dette.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Jønndalen gitt S5 i skogverdi (kan få betydning for tømmerutgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høyeste verdi for naturvern, V1 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V1S5 skal prioriteres for vern.

Planstatus

LNFR og arealformål «råstoffutvinning» i Kommuneplan for Dovre 2013 – se beskrivelse over i avsnittet om inngrepsstatus og andre interesser.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Norges vassdrag og energidirektorat (NVE) påpeker at det er flere digitale kartlagte potensielle prosjekter for små vannkraftverk innenfor eller delvis innenfor det foreslåtte verneområdet. Midlere årsproduksjon og utbyggingskostnader for prosjektene er estimert til:

1. Produksjon 1,98 GWh/år til utbyggingskostnad 4,11 NOK/kWh
2. Produksjon 2,09 GWh/år til utbyggingskostnad 6,08 NOK/kWh
3. Produksjon 4,03 GWh/år til utbyggingskostnad pris 10,11 NOK/kWh

NVE ber statsforvalter om å orientere grunneierne om vannkraftpotensialet. NVE ber områdekonsesjonærer Fjellnett AS om å kommentere verneforslaget med tanke på deres eksisterende og fremtidige prosjekter.

Statsforvalterens kommentar:

Grunneierne vil bli orientert gjennom å få tilsendt dette høringsdokumentet. Fjellnett vil også få dokumentene tilsendt.

6.5 Visdalen i Lom kommune

Areal: 460 dekar

Areal skog: 425 dekar

Areal produktiv skog: 380 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskrifta er å ta vare på et område som

- b. inneholder en bestemt type natur i form av skogbekkekløft med stor variasjon av naturtyper, og bl.a. forekomst av fossesprøytsoner med fosseberg og fosseng.*
- c. området har eldre skog uten særlig hogstpåvirkning med skogtyper og arts mangfold typisk for bratte fjellskogbekkekløfter i regionen.*

Det er ei målsetting å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget i Visdalen dekker ca. 2,7 km av den nedre delen av kløfta til Visa, som munner ut i Bøverdalen og elva Bøvre, Lom. Området ligger i høydelaget 510 til 800 meter over havet, i nordboreal vegetasjonssone i overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima.

Arealet ble undersøkt av BioFokus i 2018 i forbindelse med tematisk kartlegging av kalkskog i Oppland, på oppdrag for Miljødirektoratet. Kartleggingen konkluderer med regionalt til nasjonalt verdifullt for hele arealet.

Verneområdeforslaget er ca. 1/3 del og nedre del av en langstrakt naturtype skogsbekkekløft med utformingen fjellskogbekkekløft i Visdalen. Dybden på kløfta overstiger visse steder 100 m. Elva har et utpreget flomregime med tilhørende forholdsvis store arealer med flomsone. Følgelig er det stor småskalavariasjon i lokaliteten og vegetasjonen spenner fra fattig bærlyngvegetasjon til rik sigepåvirket lågurt- og høgstaudevegetasjon. Av basekrevende arter kan tysbast, rødsildre, storklokkemose og piperensermose nevnes.

Sidene i kløfta består av i hovedsak øst- eller vestvendte bratte skogkledd skrenter, rasmarker, sigepåvirkede arealer og bergvegger. Naturtypen vurderes som svært viktig (A-verdi) og er en forholdsvis stor lokalitet med betydelig småskalavariasjon.

Berggrunnen i området er ganske kompleks og består i nord av fyllitt og glimmerskifer som gir nærings- og baserikt jordsmonn. Løsmassene består i hovedsak av morenemateriale.

I øvre del/sørenden av verneområdeforslaget der sideelva Lauva møter Visa med et 100 m fossefall med tilhørende fossesprøytsone og de rødlistede naturtypene fosseberg

(VU) og fosseeng (VU) (Norsk rødliste for naturtyper 2018). Furu er det dominerende treslaget i selve bekkekløften, men bjørk utgjør også en betydelig andel. I tillegg opptrer rogn og gran, men i forholdsvis liten grad.

Totalt 6 rødlistearter er registrert i det som utgjøres av lokaliteten inkl. tidligere funn (Norsk rødliste for arter 2015). Bekkeskiferlav (NT) ble påvist en rekke steder langs bekkestrengen. I tillegg ble kort trollskjegg (NT) påvist på bergvegg. Tidligere er steppetegllav (VU), dvergkalkskjell (VU), steppekalklav (EN) og blærekalklav (EN) registrert nord i området. Det er et videre potensial for krevende lavarter i fossesprøytsone og i nærhet til bekkestrengen, samt moser i flomsoner og på baserike sigepåvirkede berg og rasmarker som pr nå ikke er godt nok undersøkt.

Over bekkekløften finnes naturtypen *gammel høyereliggende furuskog*. Alene har denne skogen lokal verdi, men danner sammen med bekkekløften en helhet, og viser gradienten i naturtypen skogbekkekløft i regionen. Den gamle fleraldrete furuskogen har en del forekomster av død ved i partier, stedvis betydelig lauvinnslag og har liten skogbrukspåvirkning. Det er et visst potensial for krevende arter knyttet til død ved av furu. Vegetasjonen domineres av fattig bærlyngvegetasjon, men rikere rasutsatte og sigepåvirkede partier forekommer spredt med svak lågurt- og lågurtvegetasjon. Bakkesøte (NT) er registrert i 1912. Utover dette ble ingen spesielle arter påvist. Det er et visst potensial for krevende arter knyttet til død ved av furu. Furu med dbh. på ca. 50 cm ble boret og anslått til ca. 200 år. Furu på denne størrelsen er vanlig forekommende i lokaliteten. Det er relativt høy omsetning av virke og i partier er det en del forekomster av død ved, særskilt av furu.

Statsforvalterens vurdering

Verneforslaget dekker ca. en tredjedel av bekkekløften som ble kartlagt i kalkskogkartleggingen, og som har regional - nasjonal verdi. Gjeldende forslag om vern vurderes derfor å ha regional verdi (**). Visdalen bidrar i middels til stor grad til å dekke følgende mangler i skogvernet (Framstad mfl. 2017):

- Bekkekløfter med minst regional verdi (regional mangel)
- Biologisk gammel skog (generell mangel)

Vern av bekkekløfter med fosserøymiljø og på kalkgrunn er også en skogtype prioritert for frivillig vern i Innlandet. Visdalen kan imidlertid ikke sies å inngå i noe nettverk av andre vernede bekkekløfter, da nærmeste nabo er Sjoa naturreservat fire mil unna, på andre siden av et stort fjellparti (Kvitingskjølen).

Inngrepsstatus og andre interesser

Det er ingen inngrep i området. Det drives storviltjakt i området, felt storvilt vinsjes i hovedsak opp med traktor fra Visdalsvegen (utenfor foreslått vernegrense).

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Visdalen gitt S7 i skogverdi (har mindre betydning for tømmer tilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt nest høyeste verdi for naturvern, V2 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V2S7 skal prioriteres for vern.

Planstatus

LNFR.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Det har ikke kommet inn uttalelser til oppstarten som gjelder særskilte forhold i Visdalen. Vi viser til kapittel 2.3, hvor det gis et sammendrag av mer generelle uttalelser som berører flere av de foreslåtte verneområdene.

6.6 Dravtjønnlie (tidligere Tesselia) i Vågå kommune

Areal: 8681 dekar

Areal skog: 8525 dekar

Areal produktiv skog: 5501 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved å ha furudominert naturskog med et stort innslag av grov kraggfuru*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som en særpreget skorpelavflora på tørrgreiner av furu med en spesielt stor forekomst av den truede arten furusotbeger samt sandfurskog med sjelden jordboende sopp*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Dravtjønnlie ligger i en vestvendt li, umiddelbart øst for innsjøen Tesse og 8–10 km fra Randsverk og Lemonsjøen i Vågå. Området ligger i nordboreal vegetasjonssone, innenfor overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, og i høydelaget 854–1120 moh.

Store deler av det foreslåtte verneområdet i Dravtjønnlie ble kartlagt i forbindelse med naturfaglig kartlegging av statskogeieendommer i 2005, som deretter ble satt sammen i en naturfaglig rapport i 2009 av Biofokus. Rapporten dekker et areal på 7129 daa, og ligger tilgjengelig i Narin-databasen. Kartleggingen viser at furu og bjørk dominerer tresjiktet, med innslag av vier, osp og selje. Den dominerende vegetasjonstypen er tørr bærlyngfurskog, men lavskog forekommer særlig i blokkmarka nedenfor Grjothovda. Enkelte partier kan karakteriseres som sandfurskog, noe som underbygges av senere funn av et titalls sopparter som er karakteristiske for denne skogtypen. Det finnes også sparsomt med høgstaudedominert skog i sig og fuktige forsengkninger.

Området er i stor grad preget av eldre, ensjiktet til flersjiktet furuskog, med økende innslag av bjørk i mer produktive og høyere liggende partier. Det meste av området består av eldre skog, med unntak av enkelte arealer i de nedre delene. Skogen har historisk vært jevnt plukkhogd, men det finnes betydelige mengder død ved i middels og nyere nedbrytningsfaser. Området har dog mindre innslag av grov kraggfuru enn andre kartlagte områder i Sjudalen (nå vernet som Stuttgonglie, Veogjelet og Ridderspranget naturreservater), noe som sannsynligvis skyldes både skogbruksaktivitet og lavere produktivitet. Det er likevel vanlig å finne furu med alder godt over 250 år, dokumentert blant annet på stubber i nyere hogstfelt, selv om dimensjonene gjerne ligger i intervallet 30–50 cm i dbh. I enkelte lavproduktive partier under Grjothovda finnes sannsynligvis svært gamle trær, trolig 300–400 år eller eldre.

Et særtrekk ved området er mengden grov kraggfuru med store mengder gamle tørrgreiner, som danner et spesielt substrat med særpreget skorpelavflora. Dette samfunn preges særlig av et par sotbegerlaver, hvor furusotbeger (VU) er en karakterart. I sør finnes også betydelige forekomster av mørke hengelaver på furu, spesielt vrangskjegg og furuskjegg. Grove steinblokker sør i området har en krevende lavflora med arter som langt trollskjegg (VU), kort trollskjegg (NT) og randkvistlav. Artsmangfoldet knyttet til død vurderes som middels til lavt.

Forskjellen i areal mellom kartleggingen fra 2009 og nåværende verneforslag skyldes at skogarealer ned mot Tesse er inkludert, herunder områder med forekomst av furusotbeger. Naturskogskartene, i alle tre kategorier, viser at nær hele området har høy sannsynlighet for naturskogskvaliteter, noe som også samsvarer med rapporten fra 2009.

Det er per i dag registrert 25 rødlistearter i Dravtjønnlie, hovedsakelig lav- og sopparter. Karakterarten furusotbeger har 246 funn i området, til sammenligning med 620 funn i hele tidligere Oppland og 727 funn i Norge totalt. Arten har sitt kjerneområde i Nord-Gudbrandsdalen og Follidal. I tillegg er det registrert sjeldne arter av sopp og lav som ikke er vurdert i rødlisten fra 2021, blant annet en slørsopp-art med svært få kjente funn i Norge (opplysninger fra Romerike sopp- og nyttevekstforening, som gjennomførte kartleggingstur i Dravtjønnlie høsten 2024). Rik sandfuruskog (NT) forekommer trolig spredt i området basert på artsspesifikke funn.

Statsforvalterens vurdering

Dravtjønnlie vurderes som nasjonalt verdifullt (***) . Området vil bidra til å sikre et større sammenhengende areal med gammel furuskog. Selv om skogen ikke har urskogsnære kvaliteter, representerer den eldre naturskog med tydelige furuskogskvaliteter og et betydelig antall rødlistefunn. Verneforslagets størrelse og gode arrondering styrker verdien ytterligere, noe som er avgjørende for å fremme vern i nordboreal sone der skogverndekningen allerede er relativt omfattende. Dravtjønnlie vil også styrke det eksisterende nettverket av verneområder med tilsvarende skogtyper i Sjødalen.

Verneforslaget bidrar i stor grad til å dekke følgende mangler i skogvernet i Innlandet (Framstad et al., 2017):

- forekomster av minst regional verdi av sandfuruskog (regional mangel)
- forekomster av minst regional verdi av gammel barskog, særlig større forekomster med liten påvirkning eller rikt arts mangfold (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavarter i eksisterende verneområder, regional mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)
- stort areal (generell mangel)
- dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)

I tillegg er rik sandfuruskog en skogtype prioritert for frivillig vern i Innlandet.

Inngrepsstatus og andre interesser

Dravtjønnlie ligger i Langmorkje statsallmenning. Derfor følger verneprosessen her prinsippene om frivillig vern av skog, selv om Statskog er grunneier. Langmorkje statsallmenning skiller seg fra de fleste andre statsallmenninger fordi skogen blir forvalta som bygdeallmenning.

Det ligger to hytter og et naust, bilveger, skiløyper og en sykkelsti i verneforslaget, der alle er merka på vedlagte forslag til vernekart, og hensyntatt også i verneforskriften.

Det er en del påvirka skogareal innimellom eldre skog i Dravtjønnlie. Denne skogen er allerede nok så gammel og vil få de samme vernekvalitetene som resten av området. Det er allerede gjort mange rødlistefunn også i disse noe mer påvirka arealene.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Dravtjønnlie gitt S3 i skogverdi (har betydning for tømmertilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høy verdi for naturvern, V1 (har betydning for vern). Metodikken for denne avveiningen fastslår at områder som får kombinasjonen V1S3 skal prioriteres for vern.

Planstatus

LNFR.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Vågå kommune, hovudutval for teknisk, landbruk og naturforvaltning har behandlet varsel om oppstart for Dravtjønnlie (tidl. Tesselia) og vedtatt en uttalelse til oppstarten.

Kommunen er i utgangspunktet ikke imot det foreslåtte vernet, men ønsker ikke oppstart av en verneprosess på nåværende tidspunkt. Kommunen begrunner dette med flere forhold.

Kommunen mener at det er feil at grunneier kompenseres med engangsbeløp når området vernes for all fremtid. En slik utbetaling kommer bare dagens eier til gode, og ikke fremtidige generasjoner slik en ikke vernet skog vil gjøre. Til sammenligning er årlig erstatning vanlig ved for eksempel utnyttelse av fallretter.

Kommunen peker på at de fleste verdifulle områdene ligger i rurale områder. Disse får ansvaret for å holde storsamfunnet med verdifull natur. Båndlegging av store areal for all fremtid og fremtidige generasjoner, må sikres med en kompensasjonsordning som gir fremtidig, årlige utbetalinger for eiendommene som avstår områder til vern.

I vedtaket peker kommunen videre på at det å ta vare på verdifull natur for storsamfunnet må gi lokale gevinster for kommunene det gjelder og ikke tape muligheter til finansiering av velferd, lokal utvikling og verdiskaping.

Utvalget presiserer også at området heter Dravtjønnlie og ikke Tesselia

Kommunedirektøren har i sin innstilling til hovedutvalget også pekt på at det er svært viktig at normal aktivitet som jakt (småvilt og storvilt, inkl. rovvilt), fiske, beiting og sanking kan videreføres som tidligere. I tillegg er vedlikehold av eksisterende vegnett viktig for å ikke hindre eventuell aktivitet i området. Det pekes også på at det går skiløype gjennom det foreslåtte verneområdet, og at det er ønskelig å opprettholde løypetilbudet Vågå har.

Statsforvalterens kommentar:

Det er i verneforskriften tatt høyde for den bruk kommunen påpeker er viktig kan videreføres. Vedlikehold av bilveier, stier og skiløyper til standarden på vernetidspunktet omfatter rydding av oppslag av kratt i traseene, kapping av nedfalte trær som legges til side, vedlikehold av merking etc. Vedlikeholdet krever ikke søknad og egen tillatelse, men eventuelt behov for motorferdsel knyttet til vedlikehold må omsøkes.

Dravtjønnlie er et stort verneforslag, som i tillegg er mye brukt til friluftsliv og ligger tett på Lemonsjøen (hytteområde). Det er derfor tatt inn hjemler for å etter søknad kunne tillate merking av nye stier og skiløyper, inkl. evt. rydding av kratt og yngre trær i nye skiløypetraseer. Søknader må vurderes konkret, og tillatelser forutsetter at tiltak gjøres på en mest mulig skånsom måte og ikke er i konflikt med spesielle verneverdier.

Også beite er tillatt etter verneforskriften, inkl. hjemler for utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder (sistnevnte etter søknad). I hjemmelen til beiting inngår også ettersyn, sanking, samling og drift av beitedyr. Eventuell motorferdsel knyttet til dette er imidlertid kun tillatt på bilvegene (der all motorferdsel uansett er tillatt). Unntaket er en egen bestemmelse for å kunne bruke snøskuter ifm. tamreindrift i området fordi det er vinterbeiteområde til Vågå tamreinlag. Det er heller ikke noe droneforbud i verneforskriften. Drone kan derfor brukes for eksempel til beitetilsyn så lenge det unngås unødig forstyrrelse på dyrelivet (som sårbar rovfugl som finnes i området). Beiterettigheter reguleres ikke av verneforskriften.

Jakt og fiske er tillatt som før, men adgangen til utfrakt av felt elg, hjort og bjørn uten søknadsplikt og tillatelse, er begrenset til å gjelde «lett beltekjøretøy», dvs. elgtrekk, jernhest og lignende, og ATV med belter. Eventuell bruk av ATV uten belter må omsøkes etter bestemmelse i § 7. Her kan det vurderes flerårige tillatelser ved søknader hvis kjøringa skal foregå i et tørt, robust terreng uten fare for at det lages varige kjørespor i terrenget. Dette må imidlertid vurderes mer konkret når søknader kommer inn.

Verneforslaget Dravtjønnlie har vært i prosess lenge, og har til helt nylig blitt kalt for Tesselia. Både almeningsstyret og Vågå kommune har gitt innspill om å endre navnet til Dravtjønnlie, som skal være det riktige navnet på dette området. Statsforvalteren er enig i det, og har derfor endret navnet nå til høring. Vi ber imidlertid om at Språkrådet uttaler seg til dette spesielt.

Den økonomiske kompensasjonen ved frivillig vern av skog tilfaller grunneierne og evt. andre rettighetshavere etter naturmangfoldlovens regler for dette. Kompensasjonen gis som en engangserstatning når det kommer innskrenkninger på skogbruk og andre verdier knyttet til igangværende bruk. Selve erstatningsbeløpet er basert på en nåverdiberegning der verdien av fremtidig skogbruk diskonteres til dagens dato. Erstatningen er dermed tenkt at skal komme både nåværende og kommende generasjoner til gode. Innspillet fra kommunen tas til orientering, og vil følge vernesaken videre til overordnede myndigheter.

Norges vassdrags- og energidirektorat påpeker at det foreslåtte verneområdet Tesselia grenser til HRV i Tesse, som er reguleringsmagasin for Øvre Tessa kraftverket. Når vernegrensen går ned til magasinet, kan det oppstå konflikt mellom vern og regulering. Det må derfor åpnes for nødvendig motorferdsel i forbindelse med tilsyn, drift og vedlikehold av reguleringsmagasinet.

Det bør også gis rom for skogrydding og andre tiltak som reguleringen krever. For akutte behov må forskriften gi direkte unntak, mens planlagte tiltak bør legges til rette for gjennom en spesifisert dispensasjon i § 7.

NVE foreslår følgende tillegg:

§ 4 – Generelt unntak

Tiltak som er nødvendig for istandsetting ved akutt behov på eksisterende vassdragsanlegg og reguleringsmagasin i eller inntil verneområdet.

§ 6 – Generelt unntak for motorferdsel

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for motorferdsel knyttet til tiltak som er nødvendig for istandsetting ved akutt behov på eksisterende vassdragsanlegg og reguleringsmagasin i eller inntil verneområdet. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7 - Spesifisert dispensasjon for

Drift, vedlikehold og andre tiltak på vassdrags- og energianlegg og reguleringen i den utstrekning det er nødvendig for å utøve rettigheter eller oppfylle plikter gitt i eller imedhold av energi- og vassdragslovgivningen.

Motorisert transport knyttet til punktet over.

NVE ber om at Eidefoss Vannkraft AS og GLB i må inkluderes i høringen, slik at de kan uttale seg om behovet knyttet til vannkraftreguleringen, og hvorvidt det er aktuelt med heving av høyeste regulerte vannstand (HRV) i fremtiden.

Hafslund kraft påpeker at området ligger inntil Tesse, som er regulert mellom kote 841,77 og 854,17. Det kan oppstå behov for erosjonssikring også på østsiden av vannet. Hafslund anbefaler at vernegrensen legges én meter over høyeste regulerte vannstand, og at forskriften åpner for nødvendige erosjonssikringstiltak, inkludert motorferdsel.

GLB er konsesjonær for Rendalsoverføringen og reguleringen av Tesse, og Hafslund Kraft AS fremmer merknadene på deres vegne.

Statsforvalterens kommentar:

Vi vil til høring ikke endre foreslått vernegrense, som nå ligger på HRV, eller ta inn noen spesialbestemmelser i verneforskriften, hverken de som foreslås av NVE eller av Hafslund kraft, uten at behovet er nærmere konkretisert. Vi må vite hva slags spesielle vassdragsanlegg som evt. allerede finnes, praksis per i dag, finnes det konkrete planer for erosjonssikring, og hva en slik erosjonssikring i så fall vil innebære av inngrep i det foreslåtte verneområdet, arealbeslag i anleggsfasen, motorferdsel og evt. behov for hogst. Uten en nærmere slik konkretisering, vil disse behovene måtte ivaretas når de eventuelt oppstår gjennom den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8 (§ 48 i naturmangfoldloven).

6.7 Teigkampen i Nord-Fron kommune

Areal: 2944 dekar

Areal skog: 2266 dekar

Areal produktiv skog: 1856 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. Representerer en bestemt type natur i form av en variert dalside med stort spenn i høydegradient.*
- b. Inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som rik blandingskog i lavlandet med en stor forekomst av den sjeldne bregnen russeburkne, seminaturlig eng, slåttemark samt rike bergvegger, rasskreinter, jord og blokker med lavarter fra både steppe- og elfenbenslav-elementet.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Teigkampen ligger på den nordre og østvendte lia fra toppen av Teigkampen ned mot Baksidevegen og Lågen i Nord-Fron. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone, innenfor overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, og i høydelaget 270 til 1035 moh. Tilbud om vern er kommet inn i to omganger, og derfor er området også kartlagt i to omganger. Området er kartlagt av Økolog Vatne på oppdrag fra Asplan Viak.

For den nordlige halvdelen av verneforslaget er de viktigste naturverdiene tilknyttet en stor populasjon (Nord-Europas største) av bregnen russeburkne (VU). Populasjonen er begrenset til lavere høydenivå i nordøst. I samme område, men avgrenset til de lavest liggende deler og begrenset til skogtypen gråor-heggeskog, en betydelig forekomst av rødlistede epifyttiske lavarter. I sørøst er det betydelig innslag av osp, som i stor grad i tillegg er rik lågurtskog. Det er innslag av tørr, mineralrik furuskog lengst sørøst, langs bergkanten ovenfor Bergum. Videre betydelig forekomst av store, mineralrike/kalkrike steinblokker, samt noen bergvegger med overheng, i nedre del av lia. Området mangler imidlertid gammel naturskog og eldre produksjonsskog - nesten all skog er hogstklasse 4 og særlig granskogen er tett, ensjiktet og jevnaldrende. Høyere opp dominerer småvokst, triviell bjørkeskog. Over 450 moh. er skogen uproduktiv eller av lav bonitet og uten spesielle naturverdier i dag. Ingen rødlistede naturtyper forekommer i den øvre delen av norddelen av området. Per 2021 er det påvist 11 rødlistete arter tilhørende organismegruppene sopp (1), lav (9), moser (0) og karplanter (1) (jfr. Rødlista 2015).

I den sørlige halvdel av verneforslaget er det nokså store areal (1,1 km²) med rike bjørkedominerte lier, store kalkrike bergskrenter, ras- og blokkmarkskog samt høyereliggende rik gran-, osp- og fjellbjørkeskog. Denne delen av området er i liten grad påvirket av nyere inngrep, bortsett fra en høyspentgate i nedkant av området. De gårdsnære liene består av bjørkeskog med kalkrike berg («tørt kalkrikt berg» (VU)) og rester av tidligere beite- og slåttemark («seminaturlig eng» (VU), «slåttemark» (CR)). Skogen har preg av gjengrodd hagemark med mye ungt løv og økende gran, og beite ser ut til å ha opphørt de siste 10–20 årene. Det finnes noe død løvved i tynne dimensjoner, og innslag av hegg, rogn, selje og gråor.

Bergskrentene er tørre og kalkrike, med svært rik lav- og karplanteflora. Under Engjeberget ligger eldre høystaudeskog på blokkmark. Sør i området finnes bratt blokkmark med ospesholt, ospelæger og glissen blandingskog med grove furuer og kelo-læger, som utgjør de viktigste gammalskogverdiene.

Mot toppen av Teigkampen finnes snaufjell og hei, og noe rik fjellbjørkeskog med små verneverdier. Ved den nedlagte setra Skoekampen står eldre høgstaudegranskog (NT) med godt restaureringspotensial. Sørøst for setra ligger et lite parti gammel lågurtfuruskog («kalk- og lågurtfuruskog» (VU)) i mosaikk med ospesholt og rike berg.

Artsmangfoldet er svært høyt (7 EN, 9 VU, 19 NT). Kalkberg huser særlig verdifull lavflora, bl.a. elfenbenslav (EN), Squamarina lentigera (EN), kalkskjold (EN) og steppekalklav (EN). Under berg forekommer sprikepiggrø (EN), hengepiggrø (VU) og gåsefot (EN). På trær finnes bl.a. elfenbenslav (EN) på grove osper og rogn. Det er potensial for krevende vedboende sopper på furu, mens arts mangfoldet på død ved i løv- og granskog foreløpig er svakt. I kalkrike, delvis gjengrodde enger finnes dragehode (VU), mørkskjellet vokssopp (VU) og flere NT-arter, og små åpne enger kan huse truede insekter. Nederst i lia finnes en god bestand av dragehode (VU).

Området dekker viktige mangler i skogvernet, med ca. 300–350 daa høybonitetsskog, 200 daa rik blandingskog (hovedsakelig hagemarksprega bjørkeskog) og rundt 50 daa gammel furuskog, i tillegg til mindre arealer med gråor-heggeskog, ospeskog og høystaudefjellbjørkeskog. De lavereliggende delene vurderes å ha nasjonale naturverdier, særlig gjennom kombinasjonen av kalkberg, kulturmark og rik, gammel løvskog. Sør i området finnes også verdifull gammalskog, mens de høyestliggende delene har mindre verdier, men noe restaureringspotensial.

De klart største naturverdiene finnes i en kompleks sammensetning av åpent berg- og kalkmark, hagemark og andre kulturmarkstyper (med varierende behov for skjøtsel), og rik, eldre til gammel lavlandsløvskog. I tillegg forekommer gammalskog med høye naturverdier sør i området. De høyestliggende delområdene har isolert sett små eller ingen naturverdier, men det finnes gran- og ospeskog med restaureringspotensial.

Statsforvalterens vurdering

Teigkampen vurderes å ha regionale, delvis klart nasjonale, verneverdier (**(*)). Verdiene er knyttet til et stort areal med en kompleks sammensetning åpent berg- og kalkmark, hagemark og andre kulturmarkstyper, og rik, eldre til gammel lavlandsløvskog. I tillegg forekommer gammalskog med høye naturverdier. Det finnes en spesielt stor forekomst av russeburkne, og lavararter fra både steppe- og elfenbenslav-elementet. Selv om de høyereliggende delene av verneforslaget ikke har de samme verneverdiene nå som lenger ned, er det store spennet i høydegradient en verdi i seg selv for å bidra med variasjon, i tillegg til at skogen lenger ned i lia kan flytte seg oppover ved et varmere klima. I henhold til mangelanalysen for skogvern (Framstad et al. 2017) vil området i stor grad bidra til vern av:

- rik blandingsskog i lavlandet (regional mangel)
- høybonitetsskog (regional mangel)
- gammel barskog med minst regional verdi (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavararter i eksisterende verneområder, regional mangel)
- stort areal (generell mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)
- dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)

Teigkampen vil inngå i et omfattende, eksisterende nettverk med nærliggende verneområder med tilsvarende naturverdier.

Flere areal kan trenge skjøtsel, herunder ensarta, yngre skog samt åpne arealer med kulturbetingende verneverdier. Det bør derfor lages en skjøtelsesplan for Teigkampen.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det krysser en 66 kV kraftledning gjennom området. Den samme ledningen ligger også rett nedenfor verneforslaget, der foreslått vernegrense er lagt i klausulert belte, dvs. i ryddebeltet langs skoggrensa inn mot linja. Det er tatt inn standard bestemmelser i verneforskriften som ivaretar hensynet til disse.

Det går et par traktorveger i området. Disse er avmerket på forslag til vernekart og er hensyntatt for vedlikehold i verneforskriften.

Midt i området ligger en gammel seter som ikke er i bruk lenger – Skoekampsetra. Her finnes fra gammelt av fire bygg – to er kun tufter, ett har falt ned, men det siste er noenlunde intakt og er avmerket på vernekartet som seterhus. Så lenge taket ikke raser ned på dette seterhuset, omfattes det av vedlikeholdshjemmelen i § 4 pkt. d. Frakt av materialer til dette kan skje uten søknad med hest langs stien opp til setra, evt. helikopter etter søknad, jf. § 7 i.

Statsforvalteren ønsker å lage en skjøtelsesplan for hele det foreslåtte verneområdet. Den naturfaglige rapporten antyder at det er et potensiale for kravfull beitemarkssopp på slåttemarka på setervollen til Skoekampsetra. Selv om en skjøtelsesplan viser at det er

en fordel med slått av setervollen, er det ikke sikkert slik skjøtsel blir prioritert av forvaltningsmyndigheten. Hvis eier selv ønsker å slå vollen, er det derfor tatt inn en bestemmelse om at det kan søkes om slik skjøtsel.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Teigkampen sør gitt S5 i skogverdi (kan få betydning for tømmertilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høy verdi for naturvern, V2 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V2S5 skal prioriteres for vern.

Tilbud for Teigkampen nord er kommet inn før 1. februar 2022, og avveining er dermed ikke gjennomført, jf. kap. 4.3.

Planstatus

LNFR

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Norges vassdrags- og energidirektorat peker på at det går en 22 kV nettlinjje eid av Vevig AS gjennom det foreslåtte området. NVE ber statsforvalteren om å ta standard bestemmelser for energi- og kraftanlegg inn i forskriften for dette området for å sikre drift, vedlikehold og oppgradering av nettanlegg. NVE ber omradekonsesjonæren og eieren til nettlinjen Vevig AS om å kommentere vern med tanke på deres eksisterende og planlagte framtidige anlegg.

Statsforvalterens kommentar:

Standardbestemmelser som omhandler energi og kraftanlegg er tatt inn i forskriften for Teigkampen. Ut fra det kartet vi har tilgang på er linjen som berører verneforslaget i Teigkampen en 66 kvh ledning, mens det i uttalelsen fra NVE er nevnt en 22 kvh. Vi ber NVE eller Vevig AS om å gi innspill på hva som stemmer her, og om det eventuelt finnes ytterligere ledninger i området vi ikke har oversikt over.

6.8 Vinstradalen og Liadalan naturreservat, utvidelse, i Nord-Fron kommune

Areal utvidelser: 138 dekar

Areal skog: 128 dekar

Areal produktiv skog: 128 dekar

Totalareal etter utvidelse og sammenslåing: 5892 dekar

Verneforslaget omfatter en mindre utvidelse av Vinstradalen naturreservat samt to utvidelser av Liadalane naturreservat, se vedlagte kart. Forslaget innebærer også at disse to naturreservatene slås sammen.

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med naturreservatet er å bevare en bestemt type natur i form av en meget stor, velutviklet, svært variert, artsrik elve- og bekkekløft, sjeldne og rike skogtyper som lågurtskog, høgstaudeskog, boreal lauvskog, bekkekløft, flommarksskog, gråor-heggeskog i tillegg til rasmark og bergvegger. Videre har området særlig betydning for naturmangfold ved at det er et viktig leveområde for sjeldne, sårbare og truede arter, deriblant et stort mangfold av karplanter, makrolav og vedboende sopp hvor mange arter er knyttet til gammel og lite påvirket skog med mye død ved. Området har i tillegg spesielle kulturbetingede elementer og kulturpregede vegetasjonssamfunn.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Vinstradalen naturreservat omfatter 4 861 dekar, mens Liadalane naturreservat er 894 dekar stort. Vinstras elvejuv strekker seg fra Lågen ved Vinstra og opp til Olstappen ved Skåbu, en strekning på om lag 23 km. Reservatene, inkludert de foreslåtte utvidelsene, ligger i mellomboreal vegetasjonssone, i overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, og innenfor høydeintervallet 260–700 moh (utvidelsene 330–490 moh). De to reservatene, sammen med Skåbudalen naturreservat, dekker nær 80 % av elvejuvet, som representerer et økosystem med svært høye naturverdier. Sammen med Nordåa–Søråa og eventuelt Fryajuvet vurderes området som det mest verdifulle elvejuvlandskapet i fylket, og et av de aller viktigste nasjonalt, med klar nasjonal og internasjonal betydning. Naturverdiene er nærmere beskrevet i faktaarkene for de respektive områdene i Naturbase.

Utvidelsen av Vinstradalen naturreservat omfatter en smal teig på 5 dekar som vil forbedre arronderingen av det eksisterende reservatet. Denne delen ble vernet i 2024, men tilbudet på teigen ble innsendt for sent til å inngå i den daværende verneprosessen. Teigen inngår i bekkekløftkartleggingen fra 2007 som del av området «Vinstra ved Kvikne», med verdi 5 av 6.

Liadalane utvidelse sør er et 62 dekar stort område som ble kartlagt naturfaglig i 2023 av Økolog Vatne på oppdrag fra Asplan Viak. Området ligger i en større elvedal, er nordvestvendt, bratt og rikt, og domineres av eldre og relativt strukturrik lavlandsblandingsskog med skiftende dominans av gråor og gran. Dette skaper grunnlag for et høyt arts mangfold innen flere artsgrupper, inkludert svært kravfulle og rødlistede arter. Blant registrerte arter finnes hjelmragg (EN), svøpfellmose (VU), huldregras (NT) og enkelte rødlistede vedboende sopparter (på granlæger). Øvre trealder for gran ligger noe under 150 år, trolig nær maksimal biologisk alder i denne typen høyproduktiv skog. Viktige strukturelementer for arts mangfoldet omfatter innslag av eldre boreale løvtrær (gråor, selje, rogn og bjørk), bergvegger, områder med kildepreg og småbekker. Det finnes også partier med høystaudegranskog (NT). Noe tråkkslitasje forekommer nær innmark som benyttes til storfebeite. Små felt i øvre del ble flatehogd tidlig på 2000-tallet og vurderes som uten relevans for vern. Gjengrodd kulturmark fra etter 1960-tallet (jf. eldre flyfoto) har restaureringspotensial. I henhold til mangler i skogvernet i tidligere Oppland (Framstad mfl. 2017) kan området bidra til å dekke mangelnaturtypen «rik blandingskog i lavlandet» (ca. 50 dekar). Området vurderes som regionalt–nasjonalt verdifullt isolert sett, og utvidelsen styrker eksisterende naturreservat både med hensyn til areal og naturkvalitet. Totalt er det registrert ni rødlistede arter av sopp, lav og karplanter, samt 2,5 dekar høystaudegranskog (NT på Norsk rødliste for naturtyper 2018).

Liadalane utvidelse nord er et 70 dekar stort område som ble kartlagt naturfaglig samtidig som utvidelsen i sør, i 2023 av Økolog Vatne for Asplan Viak. Området er et lite, bratt og sørvendt område vest for Løfta i Vinstras elvejuv og med grense mot Liadalane naturreservat. Øvre halvdel domineres av eldre og forholdsvis produktiv granskog (G20) med blåbærskog og svakt lågurtpreg. I nedre del finnes betydelig innslag av boreal løvskog (lavlandsblandingsskog). Skogen er naturlig forynget, men bærer tydelig preg av tidligere hogst og beitebruk. Skogen har noe sjiktning. I nordvestre del finnes granskog med svak kontinuitet i gamle trær, død ved og tresjikt. Enkelte gran- og furutrær nærmer seg 150 år, og det forekommer både eldre og nyere granlæger, sistnevnte ofte i små dimensjoner (15–20 cm dbh). Nedre halvdel består i hovedsak av eldre gran- og løvsuksesjoner med høgstaudekog og lågurtskog, inkludert mindre partier høystaudegranskog (NT) og kalk- og lågurtfurskog (VU). Deler av dette har opprinnelse i tidligere åpen kulturmark. Området inneholder større mengder død ved, særlig etter kollaps i tett gråorskog, samt enkelte grovere granlæger. Åpen innmark uten hevd inngår også i undersøkelsen, med små skogholt inkludert eldre seljetrær. De registrerte rødlisteartene forekommer sparsomt, men det er potensial for ytterligere truede arter knyttet til rike skogtyper og varme skogmiljøer. Restaureringspotensialet vurderes som godt særlig i vest, med forventet økning i død ved (særlig gran) innen 20–30 år. Rødlistede arter forventes å kunne utvikle større populasjoner, og truede vedboende sopper, kjent fra nærområdet, kan potensielt spre seg inn. Området har også kvaliteter knyttet til rik og delvis varmekjær vegetasjon. I henhold til mangler i skogvernet i

Oppland (Framstad mfl. 2017) kan området i noen grad bidra til dekning av mangelnaturtypene «rik blandingskog i lavlandet» (ca. 20 dekar) og «høybonitetsskog» (ca. 40 dekar). Arealet i vest har lokal naturverdi. Det nordøstre området har også restaureringspotensial, og det samme gjelder muligens løvsuksesjonene rundt innmarka. For sistnevnte må det imidlertid vurderes om gjengroing kan komme i konflikt med verdier knyttet til åpne engsamfunn, da en rekke truede sommerfuglarter er kjent fra nærområdet. Området vil kunne bidra med økt areal og naturverdier av tilsvarende type som i det eksisterende naturreservatet. Det er registrert åtte rødlistearter av sopp, lav og karplanter, samt 7,5 dekar kalk- og lågurtfuruskog (VU).

En oppdatert oversikt over artsfunn i Vinstradalen og Liadalane naturreservater viser at det samlet er registrert 97 rødlistearter fordelt på fugler (10), karplanter (21), lav (33), moser (5) og sopp (28). Av disse er 46 truet. Det foreligger i alt 715 registreringer av rødlistearter i de to reservatene. De foreslåtte utvidelsene tilfører ytterligere 34 funn, men ingen nye rødlistearter. Blant arter med særlig mange funn i området, sammenlignet med nasjonalt nivå, er fossenål, sudetlok, småragg (alle EN) og nordlig aniskjuke (VU). Sudetlok er registrert i den søndre utvidelsen av Liadalane naturreservat.

Statsforvalterens vurdering

Utvidelsene vurderes samlet å ha regional verdi (**), og sammen med eksisterende verneområder representerer området naturverdier av høyeste verneverdi, dvs. nasjonal-internasjonalt betydning (****). Verneforslaget bidrar i middels grad til å dekke følgende mangler i skogvernet (Framstad mfl. 2017):

- forekomster av bekkekløfter med minst regional verdi (regional mangel)
- rik blandingskog i lavlandet med minst regional verdi, med rikt artsmangfold (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavarter i eksisterende verneområder, regional mangel)

Foreslåtte utvidelser vil også øke arealet i det allerede robuste nettverket av vernede bekkekløfter i Midt-Gudbrandsdalen, der Skåbudalen naturreservat ligger rett oppstrøms Vinstradalen naturreservat.

Det bør gjøres en vurdering av om det åpne arealet som finnes i utvidelsen i nord av Liadalane, som nå er i gjengroing, bør holdes i hevd med tanke på verneverdier knyttet til åpne engsamfunn.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det går traktorveger i samtlige tre utvidelser. Disse er avmerka på foreslåtte vernekart, og vedlikehold og bruk er ivaretatt gjennom eksisterende verneforskrift for Vinstradalen naturreservat (se også egen merknad om Liadalane naturreservat under avsnittet om verneforskriften nedenfor). Det er i tillegg tatt inn en egen bestemmelse som uten søknad tillater nødvendig bruk av traktor eller ATV på den ene traktorvegen for transport av ved, materialer og utstyr til Nedre Løfta som ligger utenfor verneområdet.

Det er registrert visse grus og pukkressurser innenfor utvidelse sør av Liadalane naturreservat, ved Kolmilhaugen ved Nedre Feforvegen. Omtrent 15 % av grusforekomsten blir liggende innenfor vernet.

Verneforskriften

Fordi Vinstradalen og Liadalane naturreservater nå slås sammen, vil verneforskriften for Vinstradalen naturreservat bli oppdatert. Verneforskriften for Liadalane naturreservat blir opphevet. Restriksjonsnivået forblir stort sett det samme som før, men detaljer som endres blir spesielt kommentert her.

Bålbrenning blir ikke lenger forbudt i Liadalan, men tillatt med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved.

Bruk av hest i samband med landbruksvirksomhet blir innsnevret til å gjelde kun for tilsyn med beitedyr. Statsforvalteren vurderer at dette uansett var det primære formålet med bestemmelsen i Liadalane naturreservat.

Hjemmelen for å etter søknad kunne tillate motorferdsel ifm. øvingskjøring av f.eks. redningstjenesten er tatt ut. Statsforvalteren vurderer at dette ikke er aktuelt her, og det er heller ikke omsøkt tidligere.

Hjemmelen for å tillate motorferdsel ifm. med jakt blir ivaretatt gjennom bestemmelsene i § 4 og § 7 som hjemler bruk av lett beltekjøretøy overalt (dvs. elgtrekk, jernhest o.l. samt ATV med belter), og med traktor og ATV uten belter på traktorveger avmerket på vernekartet.

Hjemmel for å kunne tillate motorferdsel til tradisjonell beiting blir ivaretatt gjennom bestemmelser i § 6 om å kunne transportere ut syke og skadde bufe uten søknad samt på traktorveger avmerket på vernekartet. I tillegg kan det omsøkes motorferdsel ifm. utsetting av saltstein samt oppsetting og vedlikehold av gjerder og sanketrøer.

Gamle Skåbuveg krysser gjennom Liadalane naturreservat. Denne gamle ferdselsåren er bredest i øst, og går over til å bli en litt smalere sti vestover. I den eksisterende verneforskriften kan denne, og andre gamle veger/traktorveger omsøkes om å bli vedlikeholdt som stier og skiløyper, og kjørt opp som skiløyper. Gamle Skåbuveg kunne ut fra standarden i alle fall delvis ha blitt merka som en traktorveg på vernekartet. Dermed ville vedlikehold vært hjemlet uten søknadsplikt. Imidlertid er denne traseen svært ustabil og rasutsatt, slik at vi har valgt å beholde det tidligere restriksjonsnivået der hjemmel til vedlikehold som sti og skiløype ligger under § 7, dvs. må omsøkes. Oppkjøring av skiløyper avmerka på vernekartet (herunder Gamle Skåbuveg) er derimot løftet over til § 4, dvs. ikke søknadspliktig.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er utvidelsen av Vinstradalen gitt S4 i skogverdi (kan få betydning for tømmertilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt verdi for naturvern, V3 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V3S4 skal prioriteres for vern.

Tilbud for utvidelser av Liadalane naturreservat er kommet inn før 1. februar 2022, og avveining er dermed ikke gjennomført, jf. kap. 4.3.

Planstatus

LNFR.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Hafslund kraft påpeker at Vinstradalen naturreservat og Liadalane naturreservat inkluderer deler av elvestrekningen som fraføres vann til Nedre Vinstra kraftverk. Nedre Vinstra kraftverk har inntak i Olstappen og utløp i Gudbrandsdalslågen ved Vinstra. Kraftverket har bekkeinntak i sidevassdragene Hatta, Lomma og Golåa, og det er flere massetipper fra kraftutbyggingen i dalsiden på sørsiden av Vinstravassdraget. De nå foreslåtte utvidelsene omfatter en kort strekning langs Vinstravassdraget i tilknytning til Vinstradalen naturreservat, samt utvidelse av Liadalane naturreservat med to arealer noe lenger fra vassdraget. Hafslund er opptatt av at verneforskrifter tar tilstrekkelig hensyn til nødvendig drift og vedlikehold av deres kraftanlegg. I forrige utvidelse av Vinstradalen naturreservat, fastsatt ved kgl.res. av 6.12.2024, ble det tatt inn de bestemmelsene som vi ba om i våre høringsuttalelser til saken av 2.2.2024 og 11.4.2024. Vi forutsetter at de aktuelle fastsatte unntaks- og dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften for Vinstradalen naturreservat videreføres også i denne utvidelsen.

Statsforvalterens kommentar:

Innspillet fra Hafslund blir ivaretatt, og bestemmelsene uttalelsen sikter til videreføres.

Språkrådet påpeker at navnet er skrevet *Vinstradalen og Liadalane* i oversendelsesbrev fra Statsforvalteren, mens det i vedlagte kart er skrevet *Vinstradalen og Liadalene*. Liadalan er eneste godkjente skrivemåte. Språkrådet ber videre om at Statsforvalteren vurderer om *Vinstradalen naturreservat* kan brukes som navn på hele naturreservatet, siden det her er snakk om ett langt, sammenhengende verneområde.

Statsforvalterens kommentar:

Forslaget med å beholde navnet på begge områdene er begrunnet med at Liadalane naturreservat er et etablert og godt kjent verneområde inntil tettstedet Vinstra. Navnet sikter til de små dalene som går på tvers av hoveddalføret i dette bratte terrenget ned

mot til Vinstra. Reservatet ble opprettet allerede i 2002, dvs. lenge før Vinstradalen naturreservat fra 2018.

Selv om hele området kunne ha hetet Vinstradalen naturreservat vil Statsforvalteren, av hensyn til begrunnelsen over, foreslå «Vinstradalen og Liadalan» som navn på dette verneområdet. Vi ber spesielt om innspill fra lokale på dette forslaget.

6.9 Svartberget (tidligere Skordalen) i Sør-Fron kommune

Areal: 448 dekar

Areal skog: 448 dekar

Areal produktiv skog: 428 dekar

Merk at arealet som var på oppstart har blitt utvidet med ca. 60 dekar. Utvidelsen ligger nederst i lia (retning dalbunn og Lågen).

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av en grandominert dalside med stor økologisk spennvidde i høydegradienten.*
- b. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved å ha gammel, fuktig og rik høyproduktiv granskog med stedvis mye død ved i forskjellige nedbrytningsstadier, overhengende bergvegger, bekkekløft og innslag av gamle løvtrær*
- c. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som høgstaudegranskog, grandominert kalk- og låturtfuruskog, kalkgranskog og bekkekløft med forekomst av flere trua arter av lav og vedboende sopp.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Svartdalen ligger i Sør-Fron kommune, ca. 500 meter vest for Lågen og består av en bratt, nordøstvendt dalside. Området ligger i høydelaget 300 til 900 meter over havet, i nordboreal og mellomboreal sone. Deler av arealet, som ligger i den nedre delen av lia, ble tilbudt for vern i på et senere tidspunkt og har derfor ikke inngått i oppstartsmeldingen. Dette arealet, som utgjør ca. 71 daa, tas likevel med i denne høringen og er inkludert i den avgrensningen som vises på høringskartet.

Det opprinnelige tilbudte området er ca. 377 daa og ble kartlagt etter NiN skogkartlegging i 2024 av Økolog Vatne på vegne av Asplan Viak. Tilleggsarealet er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks i 2018. Beskrivelsen nedenfor er i all hovedsak hentet fra kartleggingsrapporten.

Området er dominert av gammel og eldre granskog uten nyere påvirkning, men er gjennomgående prega av eldre hogstpåvirkning (fra 16-1700 til tidlig 1900-tall). I nedre halvdel finnes større partier med rik og høyproduktiv skog, mest høystaudegranskog (NT) og noen små partier kalkgranskog (VU) i/nær bekkekløfta. I øvre halvdel finnes flekker med høystaudegranskog og grandominert kalk- og lågurtfuruskog (NT). Ellers er det bl.a. en del blåbærskog og svak lågurtskog.

I store partier finnes svært store mengder død ved. Dette gjelder særlig nedre tredjedel av området, som samtidig er det mest høyproduktive delområdet, men der de lettest tilgjengelige partiene muligens også er mest hogstpåvirka på tidlig 1900-tall. Dette delområdet har kommet i sein sammenbruddsfase, med uvanlig store mengder død ved, inkludert en del grove læger, og det er begynnende sjiktning. Lægre i middels- og tidlige nedbrytningsfaser er overrepresentert, men sterkt nedbrutte læger finnes også spredt.

Den trolig eldste og historisk minst påvirka skogen ligger like over bergskrenten på kote 450 og opp til ca. 550 m, like sør for Skordalen. Terrenget er her på det bratteste, og skogen er oppbrutt av en rekke bergskrenter og hyller, og har godt innslag av gamle, kvistrike, halvgrove og enkelte knudrete graner. Dette er noe skrinnere og tørrere mark, men fremdeles nokså store mengder død ved, trolig med bedre spredning av nedbrytningsstadier enn ellers i lia, med andre ord relativt god kontinuitet. Artsmangfoldet her er mindre godt undersøkt pga. krevende terreng.

Virkelig gamle graner (anslagsvis 250-350 år) finnes også sparsomt i øvre del, hovedsakelig i partier nær Skordalen. Her er også større innslag av bjørk og litt selje, inkludert gamle trær. Ellers er mye av granskogen i aldersspennet ca. 80-180 år, altså tydelig mer påvirka av gamle hogster.

Av nyere inngrep er det hovedsakelig det smale beltet av ung granblandingsskog omkring en nyere skogsbilvei (på tvers midt i lia) som skiller seg ut. Det er også ett parti i sørøst som ble flatehogd omkring 1960, og ellers spor av plukkhogst (kanskje fra samme tidsrom) omkring smale veier i nedre del. Arealene med hogstpåvirkning fra 1950-60-tallet antas å ha restaureringspotensial på sikt (30-50 år), da dette gjerne er rik og høyproduktiv skogsmark.

Selve Skordalen er ei bratt bekkekløft med opptil 5-8 meter høye bergvegger langs sidene og en liten foss ved høydekote 450. Vegetasjonen er i stor grad kalkkrevende. Kun halve bekkekløfta er inkludert i verneforslaget.

Artsmangfoldet er moderat til potensielt nokså rikt blant lav, vedboende sopp, og karplanter. Det har grunnlag i store mengder og en viss kontinuitet i død ved, kalkrik berggrunn, innslag av gamle graner, samt bergvegger og enkelte gamle løvtrær, der alt ligger i ei nordøstvendt li med relativt høy luftfuktighet.

De mest interessante registreringene av rødlistarter hittil, er to funn av huldrenål (EN) i øvre del av sjølve Skordalen, og tre funn av fossenål (EN) på stein under overhengende berg sentralt i lia. Fossenål har potensielt en større populasjon innen området. Rimnål (VU), rosa tusselav (VU), trollsotbeger (VU) og kort trollskjegg (NT) har noen få forekomster. Ellers noe sprikeskjegg (NT) og hvithodenål (NT). Av vedboende sopp opptrer rosenkjuke (NT) og granrustkjuke hyppig, og det ble også gjort funn av sjokoladekjuke (VU), svartsoneskjuke (NT) og rynkeskinn (NT). Potensialet for flere rødlista vedboende sopp vurderes som godt, men med noe usikkerhet omkring virkelig kontinuitetskrevende arter. Karplantefloraen er noe mangelfullt undersøkt, og det kan

være potensial for såkalte «huldreplanter». Påviste karplanter hittil er bl.a. myskemaure (NT), knerot (NT), kalktelg og storrap (NT). Totalt er det påvist 2 EN-arter, 4 VU-arter og 9 NT-arter.

Statsforvalterens vurdering

Området vurderes å ha regionale, opp mot nasjonale, verneverdier (**(*)). Området oppnår middels til høy mangeloppfyllelse på følgende skogtyper, jf. Framstad et. al. 2017:

- høybonitetsskog (regional mangel)
- gammel barskog i lavlandet med minst regional verdi, med rikt arts mangfold (regional mangel)
- kalkgranskog med minst regional verdi (regional mangel)
- bekkekløft med minst regional verdi (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavarter i eksisterende verneområder, regional mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)
- dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)

Svartberget vil inngå i et omfattende, eksisterende nettverk med nærliggende verneområder med tilsvarende naturverdier, der bekkekløftreservatet Ulbergsåa ligger spesielt nært.

Inngrepsstatus og andre interesser

En nyere skogsveg, med et smalt belte av ung granblandingsskog på sidene, krysser gjennom området. Denne veien er grenset ut av det foreslåtte verneområdet (se vedlagt kart). To traktorveier berører det foreslåtte verneområdet. Disse er avmerket på vernekartet, og er omtalt spesielt i forskriften når det gjelder vedlikehold og bruk. Bruken knytter seg primært til utfrakt av felt elg, hjort eller bjørn, men det kan også være aktuelt å bruke disse traseene ifm. rassikring etc. (se neste avsnitt).

Det er tatt inn en egen bestemmelse i § 7 (etter søknad) for å kunne tillate nødvendige sikkerhetstiltak mot ras, skred og flom. Bestemmelsen grunner seg spesielt i at området er rasutsatt, og det foreligger en egen rapport fra NVE utarbeidet av NGI (ekstern rapport nr. 12/2022 – Faresoneutredning skred i bratt terreng – Sør-Fron kommune). Det kan gjennom plan- og bygningsloven stilles krav om utredninger og tiltak for å ivareta disse hensynene ved tiltak på nedenforliggende infrastruktur og bebyggelse, herunder grunneiers egen gard som ifølge NVE-rapporten ligger innenfor et spesielt utsatt område.

Se også innspill fra grunneier om lovpålagte krav om beitetilsyn ift. verneforskriften i avsnittet om meldinger til oppstart nedenfor.

Arealer innenfor det foreslåtte verneområdet som ble flatehogd omkring 1960, antas å ha restaureringspotensial på omkring 30-50 år, da dette gjerne er rik og høyproduktiv skogsmark. Se for øvrig også uttalelse til oppstart fra NVE nedenfor om tidligere planer

for oppgradering av nettforbindelsen mellom Sør-Fron og Ringebru med en ny 66 kV linje.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Svartberget gitt S3 i skogverdi (har betydning for tømmertilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høy verdi for naturvern, V2 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V2S3 skal prioriteres for vern.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

NVE påpeker at Veivig har planer om å oppgradere nettforbindelsen mellom Sør-Fon og Ringebru med en ny 66 kV linje. I 2019 ble det søkt om dette som en del av nettforsterkning mellom Harpefoss og Ringebru (lenke til konsesjonssak). I 2021 ble søknaden endret og strekningen mellom Sør-Fon og Ringebru ble tatt ut av søknaden. Veivig vil utsette prosjektet med 15-20 år siden det må gjennomføres utbedringer av eksisterende linje før utbyggingen av en ny linje. NVE ber Veivig AS om å uttale seg om det er nødvendig å tilpasse avgrensningen eller verneforskriften til verneområdet for å ta hensyn til eksisterende eller planlagte anlegg i dette området.

Statsforvalterens kommentar

Statsforvalteren ber om det samme som NVE til høring, dvs. at Veivig AS uttaler seg om dette.

Grunneier selv har følgende innspill om hvordan verneforskriften er utformet for å ivareta hensyn til beitetilsyn:

«Merknad til høring av verneforskrift med kart for Svartberget naturreservat, Sør-Fron, vedrørende adgang til motorisert ferdsel med formål beitetilsyn

I skogområder som vernes som naturreservat etter frivillig vern-ordningen beholder grunneier beiteretten. Den erstattes derfor ikke økonomisk. Utøvelsen av beiteretten reguleres i verneforskriften.

Jfr. Mattilsynet.no er det fastsatt i Dyrevelferdsloven § 24 og forskrift om dyrevelferd, at dyreholder skal føre godt tilsyn med beitedyra. Godt tilsyn er en forutsetning for at dyreholderen skal kunne vurdere om noe må gjøres, og eventuelt hva som må gjøres for å verne og hjelpe beitedyra. Dyr i utmark skal som hovedregel ha tilsyn etter behov og minst en gang i uka. For å føre et godt nok tilsyn må dyreholderen oppsøke dyra og undersøke hvordan de har det. Dyreholderen må finne og komme så nær beitedyra at de kan vurdere om de er syke, skadde, avmagra, skremte eller morløse.

I utkast til verneforskrift med kart for Svartberget naturreservat er det ikke hjemmel til motorisert ferdsel på eksisterende traktorvei avmerket på vernekartet, med beitetilsyn som

formål for ferdselen. Terrenget i Svartberget er bratt og grunneier har her investert i bygging av traktorvei til landbruksformål. Det er grunneiers oppfatning at det bør være adgang til å kunne kjøre med traktor eller ATV på eksisterende traktorvei i det foreslåtte reservatet for effektivt å kunne utøve lovpålagt tilsyn med beitedyr. Å ikke kunne benytte en eksisterende adkomstmulighet etter et vern i dette terrenget, vil innebære en vanskeligjøring av tilsynsplikten.»

Statsforvalterens kommentar

Grunneier viser til lovpålagte krav om beitetilsyn, og mener at motorferdsel på traktorveiene som er avmerket på vernekartet, må tillates for dette formålet, primært hjemlet i § 4, eventuelt i § 7 med flerårige tillatelser. Tilsvarende hjemler finnes i flere noe eldre naturreservater i området, blant annet i det nærliggende Ulbergsåa naturreservat. Traktorvegen som innspillet sikter til, går ca. 300 m inn i det foreslåtte verneområdet. Ettersom dette behovet ikke er unikt for Svartberget, og fordi en slik hjemmel ikke inngår i gjeldende mal for verneforskrifter, legger Statsforvalteren til grunn at det på overordnet nivå er truffet et valg der hensynet til et restriktivt regime for motorferdsel i naturreservater er tillagt større vekt enn hensynet til bruk av motorferdsel til generelt beitetilsyn. Unntaket er utfrakt av syke og skadde bufe, som er tatt inn som en standardbestemmelse i § 6 og ikke er søknadspliktig. Statsforvalteren har på denne bakgrunn valgt ikke å imøtekomme kravet fra grunneier. Dersom grunneier ikke velger å trekke tilbudet som følge av dette, vil hans syn på saken følge verneprosessen videre til vurdering hos overordnede myndigheter.

6.10 Skålsletta i Øyer kommune

Verneverdi: regional, på sikt høyere

Areal: 360 dekar

Areal skog: 360 dekar

Areal produktiv skog: 360 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. har særskilt naturvitenskapelig verdi med gammel, upåvirket granskog utsatt for naturlig storskala dynamikk i form av stormfelling.*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som den sårbare arten huldreblom.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Skålsletta ligger i en vestvendt li i Gudbrandsdalen, sørvest for enkelte av de store hyttefeltene i Hafjell og helt inntil grensen mot Lillehammer kommune. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone, innenfor overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, og i høydelaget 470–590 moh. Arealet er sterkt preget av stormen som rammet regionen i november 2021, og som kom fra en uvant vindretning for dette området.

Det opprinnelige tilbudsarealet på om lag 170 dekar ble kartlagt naturfaglig i 2024 av Asplan Viak. Arealet som nå er sendt på høring er mer enn doblet i omfang. Rundt 90 % av dette arealet omfattes av en svært viktig naturtype som ble kartlagt i 2004, bestående av gammel barskog dominert av gran av middels dimensjoner og stedvis store mengder død ved. Betydelige deler av arealet er også dekket av nøkkelbiotoper. Med unntak av et mindre parti i nord var hele arealet før stormen dekket av gammel skog uten tidligere flatehogst. Ifølge grunneierne vokste skogen opp etter en større brann for 100–200 år siden, og har siden kun vært gjenstand for plukkhogst.

Området er særlig spesielt på grunn av en av Norges største registrerte forekomster av orkideen huldreblom, vurdert som sårbar (VU) på rødlisten. Statsforvalteren hadde ønsket frivillig skogvern i området lenge før stormen. I tillegg til funn av to rødlistede fuglearter (granmeis og tretåspett) er det registrert 14 rødlistede karplante-, lav- og sopparter innenfor det foreslåtte verneområdet (i tillegg finnes granseterlav, NT, som ikke er registrert i Artsobservasjoner). Det foreligger spesielt mange forekomster av huldreblom og knerot (NT). Videre er blant annet rimnål, rundhodenål og sprekkjuke (alle VU) dokumentert.

Etter stormen i 2021 var det ikke tillatt å ta ut stormfelt tømmer innenfor nøkkelbiotoper uten en spesiell vurdering av sertifikatholder etter skogbrukets miljøstandard, i samråd med biolog hvis nødvendig. Eventuelle tiltak måtte dokumenteres og begrunnes, og hogst av omkringliggende skadet virke prioriteres først. Slik rydding ble derfor gjennomført primært i andre deler av landskapet, både for å utnytte tømmerressursen og for å hindre barkbilleangrep. I Skålsletta vurderte imidlertid både Statsforvalteren og skogbrukets egne biologer at tømmeret burde bli liggende, da stormfelling anses som en naturlig del av skogens dynamikk og fordi den store konsentrerte mengden død ved på sikt vil kunne være viktig for flere arter. Ønsket om skogvern opprettholdes derfor, til tross for at leveområdene til huldreblom og andre gammelskogsarter er betydelig endret.

Rundt 50 % av arealet som nå er på høring ble felt av stormen, fordelt på flere flater innenfor verneforslaget. Her ligger om lag 10–20 granlæger per dekar. I tillegg synes ytterligere grandød å pågå over tid, sannsynligvis som følge av rotskader, eventuelt i kombinasjon med insektangrep. De fleste av trærne som falt er nå døde og bærer lite til ingen grønn bar, og utgjør derfor ikke lenger en kilde til barkbilleangrep.

Kartleggingen fra 2024 viste at størstedelen av huldreblommens leveområde, som var særlig konsentrert rundt en liten bekk sør i området, er endret gjennom rotvelt som har modifisert bekkeløp, markhydrologi og lokalklima. Huldreblom, som er kjent for sin følsomhet for forstyrrelser, har dermed neppe like gode levevilkår som tidligere. Arten er dessuten avhengig av sopparter som danner mykorrhiza med trær, og dette samspillet antas å være forstyrret etter omfattende stormfelling. Arten ble ikke gjenfunnet under kartleggingen i 2024, heller ikke ved senere søk fra lokalt erfarne kjennere av arten og arealet. Etter hvert som ny skog etableres og blir gammel i kjerneområdet rundt bekkene vil leveområdene gradvis komme tilbake som før, men tidshorisonten for dette er så klart lang. Det er likevel ikke usannsynlig at den fortsatt forekommer i mer intakte lommer innenfor vindfallsflatene. Den er tidligere også registrert i noe yngre og ikke vindfelt skog i nord, samt i gammel og ikke vindfelt skog i sør. Arten er generelt vanskelig å registrere da den ikke blomstrer årlig, og terrenget i Skålsletta er krevende å gå i etter stormen. Det kan nevnes at knerot ble i 2025 observert flere steder i nærheten av ovennevnte bekkedrag, i lommer med gunstig fuktighet og fortsatt levende gran. Også denne arten er avhengig av mykorrhiza og vokser i moserik gammelskog. Den er imidlertid ikke avhengig av sigevannspåvirkning slik som huldreblom, som dessuten er en mer sjelden art.

Kartleggingen dokumenterte også ca. 45 dekar høgstaudegranskog, en nær truet naturtype på rødlisten (2018), samt enkelte få dekar av den sterkt truede naturtypen rik gransumpskog (merk at kartlegginga bare dekker halvparten av arealet som nå er på høring, og som sannsynligvis har de samme kvalitetene).

Området representerer et suksesjonsstadium med særskilt naturvitenskapelig betydning. Dette skyldes at tilsvarende økologiske situasjoner er sjeldne i norske skoger, ettersom stormfelt virke som regel tas ut i skogbruket. Videre forekommer vindfall oftest i mer ensartede og ustabile granskoger, ikke i naturlig gammelskog med store naturverdier slik Skålsletta representerte før stormen. Skålsletta bidrar dermed til økt variasjon i hvordan død ved produseres, sammenlignet med kontinuerlig produksjon i gammelskog som gir død ved i alle nedbrytningsstadier. Egenskapene til død ved bestemmes både av forhold i treets levetid og av dødsårsak. Dette skaper et bredt spekter av nisjer og muliggjør høy artsdiversitet. Ved stormfelling og andre hendelser som påvirker vegetasjonen i stor skala, oppstår store mengder død ved samtidig og av lik dødsårsak. Dette kan gi gunstige vilkår for arter som er tilpasset slik dynamikk som kan bygge opp populasjonstopper som gir økt spredning og sterkere populasjoner. Et eksempel er utviklingen etter stormen Gudrun i 2005 i Småland, Sverige, hvor den ellers regionalt sjeldne svartsonekjuken har hatt en markant bestandsøkning. De fleste rødlistede vedboende sopper krever middels til sterkt nedbrutt død ved, og enkelte arter krever også store konsentrasjoner av død ved. Vi kjenner ikke til i hvilken grad artsmangfoldet vil avvike mellom død ved etter vindfall og død ved i mer sluttet skog, men erfaringene fra Sverige viser at vindfall kan være viktige. Det vil trolig ta 20–30 år før de sjeldnere kjukene eventuelt kan observeres i området. Bruk av miljø-DNA kan eventuelt gi raskere indikasjoner.

Soleksponert død ved blir varm, noe som er viktig for mange insekter. Tilgangen på slik død ved kan være en flaskehals for enkelte livsstadier og dermed påvirke populasjonsstørrelser. Også her kan Sverige tjene som eksempel, hvor forskere har anslått at rundt 20 % av rødlistede insekter fremmes av store vindfall, mens kun 4 % hemmes. Flere og ulike arter av insekter vil gi mer mat til insektspisende fugl, som for eksempel tretåspett.

Store vindfallhendelser fører også til omfattende rotvelt. Rotvelt blottlegger mineraljord, nakent berg og rotplater med jord, og registreres i NiN-systemet som et eget naturgitt objekt. Artsdatabanken beskriver at rotvelter kan opprettholde høyere artsrikdom og en avvikende artssammensetning, og dermed bidra vesentlig til det totale artsmangfoldet i skog.

Statsforvalterens vurdering

Skålsletta vurderes per dags dato som regionalt verdifullt med de naturverdier som er der i dag (**), men områdets verdi vil kunne øke over tid for sjeldne arter. Vi kan ikke si at området slik det er i dag i noen særlig grad bidrar til å fylle spesielle mangler i skogvernet (jf. Framstad et al. 2017), men et vern vil sikre at en større stormfelling som vil få utvikle seg naturlig, noe som er sjeldent i norsk skog i dag. Derfor har Skålsletta en særskilt naturvitenskapelig verdi. I tillegg til at de tidligere registrerte naturverdiene sikkert eller trolig delvis fortsatt finnes i Skålsletta, representerer området et areal som treffer særlig godt på den regionale prioriteringen for frivillig vern av skog i Innlandet:

«Gammel barskog utsatt for naturlig storskala dynamikk som skogbrann, stormfelling og insektangrep». Artsmangfoldet, både i kvantitet og kvalitet, bør overvåkes over tid. Skålsletta kan gi viktig innsikt i hvordan slike områder utvikler seg, og hvilken betydning de har for biologisk mangfold generelt og for rødlistede arter spesielt.

Skålsletta ligger nok så nært Skardseterlia naturreservat, etablert for å bevare urskogs nær, gammel fjellgranskog. Flere rødlistede arter er registrert både innenfor og inntil dette reservatet, og disse antas på sikt å kunne finne egnede leveområder i Skålsletta. Også sammen med øvrige mindre reservater i Gudbrandsdalen vil Skålsletta inngå i et etablert, regionalt økologisk nettverk.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det er ingen traktorveier eller annet spesielt i dette området. Området ligger inntil stier som brukes mye til friluftsliv, særlig sykling mellom Øyer/Hafjell og Lillehammer.

Statnett sin ledning S 300 Rendalen-Balbergskaret ligger ved verneforslagets sør-østre hjørne, der foreslått vernegrense har et knekkpunkt i ryddebeltet til linja. Vår vurdering er derfor at det ikke trengs egne bestemmelser i verneforskriften for å ivareta driften og oppgradering av denne linja. Det er også under utredning nye linjer i denne regionen gjennom arbeid med konsesjonssøknad for prosjektet «ny 420 kV Lillehammer – Gran og nye transformatorstasjoner». Et av alternativene krysser verneforslaget i sør. Vi ber derfor spesielt om at Statnett uttaler seg til dette i høringa, herunder om dette sistnevnte alternativet kan justeres til å ikke berøre det foreslåtte verneområdet.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er Skålsletta gitt S4 i skogverdi (kan få betydning for tømmerutgangen). Videre er tilbudsområdet gitt høy verdi for naturvern, V2 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V2S4 skal prioriteres for vern.

Planstatus

LNRF.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Norges vassdrags- og energidirektorat (likelydende uttalelser til de to oppstartsmeldingene for området) påpeker at det går en transmisjonsledning på 300 kV Rendalen – T_Balberskaret (Fåberg) nært verneområdet.

NVE ber Statnett SF vurdere behovet for standardbestemmelser som sikrer drift og vedlikehold av kraftledningen, inkludert sikringshogst og nødvendig motorferdsel. NVE ber også Statnett vurdere behovet for bestemmelser som åpner for arbeid og

motorferdsel ved oppgradering og fornyelse. Selv om dette er standardbestemmelser, tas de ikke inn hvis anlegget ligger utenfor verneområdet, med mindre nettselskapet uttrykker behov for dem;

§ 4 – Generelle unntak: Oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

§ 7 – Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser: Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.

NVE ber områdekonsesjonærene Veivig AS og Elvia AS uttale om verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte anlegg.

Statsforvalterens kommentar:

Vi ber om det samme som NVE, dvs. at Statnett SF og områdekonsesjonærene uttaler seg i høringa (se også vår egen beskrivelse over i avsnittet om inngrepsstatus og andre interesser).

6.11 Oddelia naturreservat, utvidelse, i Nordre Land kommune

Verneverdi: lokalt viktig alene, regionalt verdifullt som en del av eksisterende reservat

Areal utvidelse: 47 dekar

Areal skog: 47 dekar

Areal produktiv skog: 47 dekar

Totalareal etter utvidelse: 1105 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med naturreservatet er å bevare en relativt stor bekkekløft med en høy andel rike skogtyper og med spesielt fuktighetskrevende vegetasjonssamfunn dominert av lav. Videre er formålet med naturreservatet å bevare et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser.

Naturreservatet har et rikt artsmangfold særpreget av rike forekomster av truede arter. Stedvis er det store mengder død ved med sårbare arter knyttet til dette miljøet. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Oddelia naturreservat er 1064 dekar stort og ligger på vestsiden av Dokkaelva mellom Dokka og Dokkfløyvatnet. Området består av bratte øst- og sørvendte lisider som faller ned mot elva. Reservatet, inkludert den foreslåtte utvidelsen, ligger i mellomboreal vegetasjonssone innenfor overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, og i høydelaget 450–580 moh. Verneverdiene er knyttet til en granskogsdominert bekkekløft med store mengder død ved og robuste bestander av flere rødlistearter, herunder lavarten trådragg (VU). Naturreservatet er nærmere omtalt i faktaarket i Naturbase.

Utvidelsen omfatter en forlengelse av reservatet mot sør, på sørvestsiden av Djupbekken, og ble kartlagt av Asplan Viak i 2024. Den består av et barskogsområde i en bratt østvendt liside som grenser mot eksisterende naturreservat i øst. Karplantefloraen domineres av arter typiske for blåbærgranskog, men det forekommer også betydelige innslag av svake lågurtarter, lågurtarter og høgstaudearter på grunn av de mange rike sigene i lisidene. Her finnes blant annet markjordbær, teiebær, sumphaukeskjegg, hestehov, mjødurt, trollbær, vendelrot og hvitbladtistel. Vegetasjonen veksler mellom blåbærgranskog og rikere granskogstyper, hvor førstnevnte er mest utbredt. Gran er det klart dominerende treslaget. Furu forekommer sjelden og da kun som enkelttrær.

Løvtreinnslaget er svært begrenset og består hovedsakelig av bjørk og noe selje, supplert av sparsom forekomst av rogn og osp.

Hele området består av halvgammel naturskog, med grantrær i aldersintervallet 80–130 år. Eldre trær forekommer knapt, noe som skyldes både hogsthistorikk og ustabil grunn som gjør trærne utsatt for vindfall. Den eldre skogen utgjør såkalt svak naturskog, det vil si skog i sen optimalfase eller tidlig aldersfase, hvor trærne ennå ikke, eller i svært begrenset grad, har utviklet grove og døde greiner, hulrom og grov sprekkbark. Det forekommer stedvis betydelige mengder død ved, men dette er i hovedsak fersk død ved i form av vindfall, og ikke stammeknekk, som ofte er mer betydningsfullt for artsmangfoldet.

Artsmangfoldet reflekterer den gjennomgående svake kontinuiteten, og det ble funnet få rødlistearter. Det mest interessante funnet var trådrag (VU), registrert på en svært gammel gran nær elva. I tillegg ble det gjort enkeltfunn av nær truede arter som rynkeskinn, sukkernål og gubbeskjegg (sistnevnte relativt vanlig). Blant øvrige signalarter for eldre skog, som ikke er rødlistet, kan nevnes randkvistlav, vassskjuka og stor korallsopp. Gitt god bonitet og nærhet til blant annet eksisterende reservat, anses restaureringspotensialet som godt og relativt raskt. Tilsynelatende tilsvarende skog fortsetter nord for det tilbudte arealet og forekommer delvis også på østsiden av Djupbekken.

Statsforvalterens vurdering

Den foreslåtte utvidelsen av Oddelia naturreservat vurderes isolert sett å ha naturverdier av lokal betydning (*), men sett i sammenheng med eksisterende naturreservat har området naturverdier av regional betydning (**). Verneforslaget bidrar i middels grad til å dekke følgende mangler i skogvernet (Fremstad mfl. 2017):

- forekomster av bekkekløfter med minst regional verdi (regional mangel)
- gammel barskog med minst regional verdi (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavarter i eksisterende verneområder, regional mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)

Den foreslåtte utvidelsen vil styrke sikringen av de unike naturverdiene langs Dokka-vassdraget og bidra til å videreutvikle det økologiske nettverket som Oddelia og Dokkajuvet naturreservater utgjør. Trådrag er, sammen med blant annet huldrestry og mjuktjafs, en ansvarsart for Innlandet (tidligere Oppland).

Inngrepsstatus og andre interesser

Det er ingen kjente inngrep eller spesielle interesser innenfor den foreslåtte utvidelsen. Utvidelsen skilles fra eksisterende reservat av en utgrenset vei langs Djupbekken. Fra før går grensa for eksisterende naturreservat 15 m fra veiens midt, blant annet for å grense ut vegfylling på nedsiden av vegen. Utvidelsen ligger i lia ovenfor denne vegen, og her er grensa foreslått lagt 5 m fra veiens midt. Det er også tatt inn en egen bestemmelse i § 7 for å etter søknad kunne tillate nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av denne veien. På oversiden av/vest for utvidelsen igjen, ligger en litt større veg. Her går vernegrensa som nærmest 10 m fra vegens midt, men det er ikke tatt inn noen spesielle bestemmelser i verneforskriften for denne vegen da det ikke er vurdert som nødvendig.

Avveining mellom vern og skogbruk

Etter metodikk for skogfaglig vurdering, er utvidelsen av Oddelia gitt S2 i skogverdi (har betydning for tømmertilgangen). Videre er tilbudsområdet gitt verdi for naturvern, V2 (har betydning for vern). Metodikken for skogverns-avveining fastslår at områder som får kombinasjonen V2S2 skal prioriteres for vern.

Planstatus

LNFR.

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Det har ikke kommet inn uttalelser til oppstarten som gjelder særskilte forhold ved utvidelse av Oddelia naturreservat. Vi viser til kapittel 2.3, hvor det gis et sammendrag av mer generelle uttalelser som berører flere av de foreslåtte verneområdene, samt Statsforvalterens kommentarer til disse.

6.12 Skarven (tidligere Bergsætra) i Nordre Land kommune

Areal: 609 dekar

Areal skog: 577 dekar

Areal produktiv skog: 577 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av en høyereliggende, fuktig gammel granskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur med en særdeles rik forekomst av den truede lavarten huldrestry*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Lokaliteten ligger i den bratte nordvendte lisida rett sør for Bergsætervatnet mellom Bergsætra i vest og Ytterlia i øst i Nordre Land kommune, Innlandet. Berggrunnen er rikere i de nedre delene av lia. Lengre opp går dette over i næringsfattige bergarter. Det er moreneavsetninger som danner tykke lag i lisida og tynnere mer usammenhengende lag opp på toppområdet. Berggrunnen er blottlagt enkelte steder som små knauser og bergvegger. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone, innenfor overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, og i høydelaget 566–660 moh.

Den nyeste kartleggingen av forekomstene av huldrestry ved Bergsætra er gjort av Biofokus i 2019. Denne er basert på tidligere kartlegginger fra 1990-tallet og 2016. Forslaget til reservat omfatter de to hovednaturtypene der arten var påvist, samt med en buffersone rundt disse.

Verneområdet består av gammel høyereliggende granskog. Toppområdet har fattig bærlyng- og blåbærmark, mens lisida gradvis går over i svak lågurtskog med mindre felt av haugstaudeskog. Ved Bergsætervatnet finnes noe fattig sumpskog. Gran dominerer, med litt bjørk og furu. Feltsjiktet går fra trivielle blåbærarter øverst til mer næringskrevende arter i lisida, som hengeving, fugletelg, maiblom og skogstorkenebb, samt tyrihjelmskimmel i fuktige sig.

Verneområdet har store forekomster av den sterkt truede arten huldrestry (EN). Arten er funnet på over 100 gamle grantrær oppe på høydedragene i området og der terrenget brytter over i bratte lipartier. Arten finnes typisk på svært gamle trær i de mest lysåpne og nordvendte delene av granskogen. Den skrinne skogen på høydedragene har vært mindre interessant for skogbruket noe som har gjort at arten

har overlevd. Den vanligere hengselavene gubbeskjegg (NT-nær truet) og sprikeskjegg (NT) er vanlig forekommende på grankvister på lokaliteten. Knappenåslaven sukkernål (NT) ble funnet på grov bark hos gran flere steder på lokaliteten. Rosenkjuke (NT) er og registrert på enkelte granlæger på lokaliteten mens svartsonekjuke (NT) ble funnet på én granleger øst på lokaliteten.

Skogen er gjennomgående gammel, men varierer i alder og sjiktning. I høyereliggende, skrinne områder er granskogen lysåpen og tydelig sjiktet, dominert av gamle, sturende skjørtegraner med lite dødved utover enkelte gadd. Lenger ned i lia står skogen på bedre mark og framstår mer høyreist og ens aldret etter tidligere kraftige gjennomhogster. Dette er fortsatt synlig som gamle hogststubber. Enkelte partier har likevel svakt naturskogspreg med god sjiktning og en del dødved i ulike nedbrytningsstadier. I vest finnes et mer ensjiktet granskogsparti med høy tetthet av små læger, trolig etter barkbille- eller soppangrep, stormfelling eller kanteffekter fra nærliggende hogstflater. Mindre hogstflater er inkludert i vernet for å inngå som buffersone mot negative kanteffekter rundt huldrestrylokalitetene.

Verneområdet representerer de lysåpne, nordvendte granskoger med huldrestry som finnes i denne delen av kommunen. Skogene har på disse stedene noen ganger har fått stå i fred for hogst fordi grana står på skrinne mark og ofte er forkrøplet og småvokst. Dette gjør at skogen har vært mindre interessant for skogbruket og huldrestry lokalitetene har i noen grad overlevd som mindre øyer i et fragmentert og hogstpåvirket landskap.

Vindfall på lokaliteten viser at herskende vindretning er fra nord-nordvest. Dette krever en robust sone nordvestover fra vokseplassen. Samtidig er det viktig å bevare et sluttet skogbilde i lia ned mot myrene i dalbotn for å sikre et stabilt og fuktig lokalklima. Lokaliteten er klart negativt påvirket av ferske hogstingrep i sør.

Forekomsten av huldrestry er knyttet til stabile og høye fuktighetsforhold. Inngrep og hogst vil endre de økologiske forholdene og øke faren for vindfelling. Dette vil være skadelig for forekomsten av huldrestry, og redusere rekrutteringen av dødved og gamle trær. Det er ikke observert fortetting som kan virke negativt inn på vitaliteten hos huldrestry, og lokaliteten er ikke avhengig av skjøtsel. I ungsbogen bør det framelskes et flersjiktet vindbremsende skogbilde. Slik skog er også viktig da fordamping av fuktighet fra trær og undervegetasjon bidrar til økt luftfuktighet samtidig som den vil bremse vindpåvirkningen.

Statsforvalterens vurdering

Skarven vurderes å ha regional til nasjonal verdi (**(*)) på grunn av den svært store forekomsten av huldrestry, som er en ansvarsart for Innlandet. Verneforslaget bidrar til å dekke følgende mangler i skogvernet (Fremstad mfl. 2017):

- gammel barskog med minst regional verdi (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavarter i eksisterende verneområder, regional mangel)

- biologisk gammel skog (generell mangel)
- dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)

Skarven vil styrke det allerede eksisterende nettverket av verneområder i regionen med forekomster av huldrestry, der Budeiberget naturreservat ligger nærmest, bare én kilometer unna.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det går en traktorveg inn fra øst i området. Denne er avmerket på foreslåtte vernekart og er hensyntatt med bestemmelser i verneforskriften som blant annet tillater vedlikehold.

Ledningen S 132 Dokka-Torpa ligger ved verneforslagets nord-vestre hjørne, der foreslått vernegrense har et knekkpunkt i ryddebeltet til linja. Vår vurdering er derfor at det ikke trengs egne bestemmelser i verneforskriften for å ivareta driften og oppgradering av denne linja, men ber konsesjonæren om å uttale seg i høringa til dette.

Det er hogget på sørsiden av den store forekomsten av huldrestry i dette området, jf. den naturfaglige beskrivelsen over. Noe av denne hogstflaten er tatt med inn i verneforslaget for å bygge opp en buffer med skog for å hindre vindfall og uttørking av huldrestry. Pga. hogsten er noe av forekomsten nærmest hogstflaten ødelagt gjennom vindfall, men størsteparten er fortsatt intakt. Det er antatt at det ikke lenger vil skje ytterligere vindfall av betydning som følge av denne hogsten, som skjedde for flere år siden nå.

Det går en grøft i sumpskogen på nordsiden av åsen med huldrestry. Denne bør vurderes restaurert.

Avveining mellom vern og skogbruk

Tilbud for Skarven er kommet inn før 1. februar 2022, og avveining er dermed ikke gjennomført, jf. kap. 4.3.

Planstatus

LNFR

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Norges vassdrags- og energidirektorat påpeker at det går en 132 kV regional kraftledning nært dette området. Elvia AS drifter nettlinja og Etna Nett AS er omradekonsesjonærer. NVE ber Elvia AS om å uttale seg.

Statsforvalterens kommentar:

Også vi ber om at konsesjonæren uttaler seg, jf. også beskrivelse over i avsnittet om inngrepsstatus og andre interesser.

6.13 Moldberget naturreservat, utvidelse, i Sør-Aurdal kommune

Areal utvidelse: 3311 dekar

Areal skog: 2961 dekar

Areal produktiv skog: 2826 dekar

Totalareal etter utvidelse: 6707 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med Moldberget naturreservat er å bevare et forholdsvis urørt skogområde med en god høydegradient i form av en velutviklet sørboreal blandingsskog som overgår i nordboreal, høyereliggende gammel granskog. Videre er formålet med naturreservatet å bevare et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser.

Naturreservatet er variert og har et relativt rikt artsmangfold, inkludert en del sjeldne og trua arter. Spesielt verdifullt er også forekomsten av lavtliggende, produktiv og grovvokst bærlyngskog. Gammel skog av denne typen er sjelden i regionen. I partier finnes store mengder død ved med god kontinuitet. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Den foreslåtte utvidelsen av Moldberget naturreservat ligger på vestsiden av Begnadalen i Sør-Aurdal kommune, og består av et høyereliggende skogområde som grenser til Moldberget naturreservat i øst. Den foreslåtte utvidelsen utgjør et ca. 3311 daa høyereliggende skogområde i mellomboreal og nordboreal vegetasjonssone innenfor overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, i høydelaget 600 – 810 moh.

Ulike deler av området er kartlagt i skogvernsammenheng i flere omganger. Siste kartlegging ble gjennomført av Asplan Viak i 2021, mens BioFokus gjennomførte en kartlegging i 2018. Tilbudsområdet, som ble kalt for Langtjenn, var betydelig større enn det som nå foreslås vernet.

Området er dominert av gammel høyereliggende granskog, men området inkluderer også relativt mye myr og myrkantskog. Furu kommer inn på høydedrag og i myrkanter. I den øvre delen er det fjellskogpreg, med kvistrik, rotgrov og kort gran. Her er også innslaget av furu høyest. Blåbærgranskog er den dominerende vegetasjonstypen. I noen områder er det også mindre innslag av fattig myrvegetasjon, fattig sumpskog og småbregnegranskog.

I den gamle skogen sentralt i tilbudsområdet er det god tilgang på død ved. Grov grangadd og granlæger forekommer hyppig, og alle nedbrytingsklasser er godt representert (god kontinuitet). Dødveden forekommer i ulike miljøer; sumpskog, solvendte brattskrenter, bekkedaler og på grunnlendte rygger. Denne variasjonen bidrar

til funn av arter som gråsobeger (VU), ulvelav (NT), taigapiggskinn (NT), svartsoneskjuka (NT) og rimnål (VU). I bakliene mot Skurveknatten er det rike forekomster av hengslav, og huldrestry (EN) forekommer sparsomt her.

Skogen i deler av området fremstår som en rest av gammel og forholdsvis urørt granskog, der det finnes få spor etter nyere hogster, men enkelte stubber viser at området tidligere har vært plukkhogd. I de vegnære delene er det større innslag av ferskere hogstpåvirkning, også mindre flatehogster med hogstklasse 2.

Statsforvalterens vurdering

Den foreslåtte utvidelsen vurderes isolert sett å ha regional verdi (**). Som en helhet vurderes Molberget naturreservat fortsatt å ha regional verdi (**), men denne er styrket framfor alt gjennom økt størrelse på området. Området har betydelige naturfaglige kvaliteter knyttet til høgereliggende gammel granskog. Stedvis er det kontinuitet i forekomsten av død ved, og totalt er det påvist 11 rødlistearter (kryptogamer). Utvidelsen dekker en stor del av området mellom Moldberget naturreservat og det foreslåtte verneområdet Tollevsrudjuvet, som også inngår i denne høringen. Utvidelse av verneområdet vil dermed kunne bidra til er større grad av økologisk sammenheng mellom områder med tilsvarende vernekvaliteter i regionen. I tillegg får Moldberget naturreservat med denne utvidelsen en enda større høydegradient fra dalbotn (sørboreal sone) og opp i fjellskogpreget granskog (nordboreal sone). Med hensyn til mangler i skogvernet (Framstad et. al. 2017) bidrar utvidelsen i middels til stor grad til å dekke følgende mangel:

- forekomster av minst regional verdi av gammel barskog (regional mangel)
- (svak dekning av viktige lavarter i eksisterende verneområder, regional mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)
- stort areal (generell mangel)

Inngrepsstatus og andre interesser

Gjennom utvidelsen tas en bestemmelse i verneforskriften i eksisterende naturreservat ut. Bestemmelsen går på å kunne frakte ut tømmer fra bakenforliggende areal gjennom reservatet. Dette arealet inngår i den foreslåtte utvidelsen, og dermed faller behovet for bestemmelsen bort.

Det går noen enklere kjøretraséer inn i området. De er ikke traktorveger, men kan komme inn i forskriftens begrep «gamle ferdselsveger» der det etter søknad kan tillates rydding av kratt for bruk i forbindelse med uttransport av felt elg og hjort.

Hjemmelen til å kunne vedlikeholde stier er flyttet fra søknadsplikt i § 7 til ikke søknadsplikt i § 4 pkt. f. Her nevnes kun «vedlikehold», men i dette ligger også vedlikehold av eksisterende merking og rydding av vindfall og kratt i stitraséer. Statsforvalteren har vurdert at det ikke er noen spesielle vernehensyn i hverken forslag til utvidelse eller eksisterende naturreservat som gjør at stivedlikehold bør være søknadspliktig.

Utenfor utvidelsen mot nord-øst går det en vei inn til Snertheim. Der vernegrensa ligger nært vegen, går den 10 m fra midtlinja fra vegen for å holde grøfter og skjæring på god nok avstand fra verneområdet for å kunne gjennomføre vegvedlikehold.

Avveining mellom vern og skogbruk

Tilbud er kommet inn før 1. februar 2022, og avveining er dermed ikke gjennomført, jf. kap. 4.3.

Planstatus

LNFR

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Det har ikke kommet inn uttalelser til oppstarten som gjelder særskilte forhold ved utvidelse av Moldberget naturreservat. Vi viser til kapittel 2.3, hvor det gis et sammendrag av mer generelle uttalelser som berører flere av de foreslåtte verneområdene.

6.14 Tollevsrudjuvet i Sør-Aurdal kommune

Areal: 503 dekar

Areal skog: 503

Areal produktiv skog: 503 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- c. representerer en bestemt type natur i form av en nordvendt, grandominert bekkekløft med god høydegradient*
- d. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved å ha gammel, fuktig og delvis høyproduktiv granskog og stedvis mye død ved*
- e. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur med forekomster av truede arter*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Tollevsrudjuvet er en nordvendt bekkekløft i Sør-Aurdal kommune, 2,5 km vest for foreslått utvidelse av Moldberget naturreservat. Den følger de nedre delene av Steinurdelva, rett før elva munner ut i Begna. Kløfta er omtrent to kilometer lang, trang og dypt nedskåret.

Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone innenfor overgangsseksjonen mellom svakt oseanisk og svakt kontinentalt klima, og strekker seg fra cirka 280 til 690 moh. Tollevsrudjuvet ble kartlagt av Asplan Viak i skogvernsammenheng i 2021.

Vegetasjonen i området domineres av gran. Furu forekommer i mindre mengder, særlig på mer opplendte partier i den øvre delen av kløfta. I områder med relativt ferske hogstinggrep finnes det en del bjørk, mens andre boreale lauvtrær opptre mer spredt.

I de mest utilgjengelige delene av bekkekløfta finnes det gammel barskog med mye død ved. Også i den nedre og mest produktive delen er mengden død ved god. Selv om tidligere inngrep har skapt brudd i kontinuiteten, skjer det en relativt rask restaurering i denne produktive delen av kløfta.

Arter med middels høye krav, som rosenkjuke (NT) og rynkeskinn (NT), forekommer i svært store mengder. Det er også hyppig forekomst av huldregras (NT).

Det trangeste midtpartiet var vanskelig tilgjengelig under kartleggingen. Det ble likevel påvist trådrag (VU) på forholdsvis næringsrike berg, sammen med randkvistlav og bergfrue. Elva har stedvis mye dødt trevirke, noe som gir gode forhold for blant annet krevende tvebladmoser. I øvre del av kløfta ble det hogd for rundt 30 år siden. Dette området er nå i ferd med å vokse til igjen som en blandingsskog av gran og bjørk. I rester av gammelskog finnes det store mengder hengelav, særlig gubbeskjegg (NT). Huldrestry (EN) ble registrert på ett tre øverst i kløfta.

Statsforvalterens vurdering

Tollevsrudjuvet vurderes å ha regional verdi (**). De naturfaglige kvalitetene i området er knyttet til en helhetlig bekkekløft med stor høydegradient, med eldre grandominert skog og partier med høyt innhold av død ved. Totalt er det påvist 10 rødlistearter innenfor området: 1 EN, 1 VU og 8 NT. Verneforslaget bidrar i middels til stor grad til å dekke inn følgende mangler i skogvernet (Framstad et. al. 2017):

- bekkekløft med minst regional verdi (regional mangel)
- gammel barskog med minst regional verdi (regional mangel)
- skog på høy/svært høy bonitet (regional og generell mangel)
- biologisk gammel skog (generell mangel)

Tollevsrudjuvet ligger nært utvidelsen av Moldberget naturreservat, som også inngår i denne høringen. Området vil dermed kunne bidra til en større grad av økologisk sammenheng mellom områder med tilsvarende vernekvaliteter i regionen.

Inngrepsstatus og andre interesser

I partier i øvre deler av kløfta er det gjennomført hogst for ca. 30 år siden. Dette vokser nå til med blandingsskog av gran/bjørk. I det nedre partiet av kløfta har tidligere inngrep skapt kontinuitetsbrudd, men dette er produktive områder hvor naturlig restaurering skjer forholdsvis raskt.

Avveining mellom vern og skogbruk

Tilbud er kommet inn før 1. februar 2022, og avveining er dermed ikke gjennomført, jf. kap. 4.3.

Planstatus

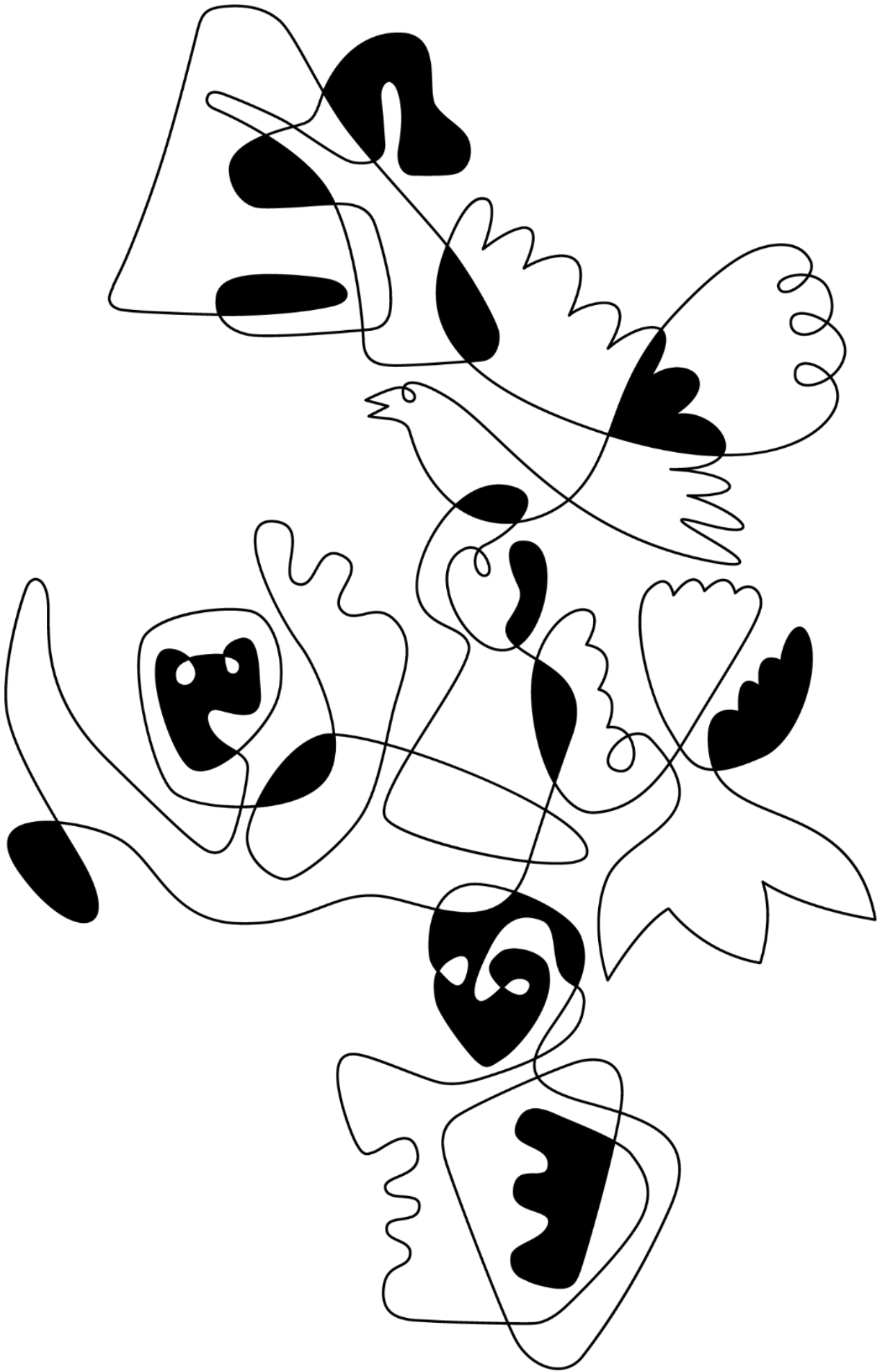
LNRF

Sammendrag av uttalelser fra oppstart

Språkrådets vurdering er at navnet passer på verneområdet, men det er gjort vedtak om skrivemåten *Tollevsrudjuvet* for naturnavnet. Navnet på verneområdet må dermed skrives *Tollevsrudjuvet naturreservat*, jf. § 4 tredje ledd og § 11 første ledd i stedsnavnloven.

Statsforvalterens kommentar:

Statsforvalteren tar Språkrådets kommentar til etterretning, og vil benytte *Tollevsrudjuvet* (tidligere benyttet Tollefsrudjuvet) som skrivemåte for navnet.



STATSFORVALTEREN I INNLANDET

Postboks 987, 2604 Lillehammer | sfinpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/innlandet

